

2024/1203

30.4.2024

DIREKTIVA (EU) 2024/1203 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 11. aprila 2024

o kazenskoprnem varstvu okolja in nadomestitvi direktiv 2008/99/ES in 2009/123/ES

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 83(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija je na podlagi člena 3(3) Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in člena 191 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) zavezana zagotavljanju visoke ravni varstva in izboljšanja kakovosti okolja. Okolje, v širšem smislu, ki zajema vse naravne vire, tj. zrak, vodo, tla, ekosisteme, vključno s storitvami in funkcijami ekosistemov ter prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, vključno s habitati, in storitvami, ki jih zagotavljajo naravni viri, bi moralo biti varovano, kot je določeno v členu 3(3) PEU in členu 191 PDEU.
- (2) Na podlagi člena 191(2)(PDEU) je cilj okoljske politike Unije doseči visoko raven varstva ob upoštevanju raznolikosti razmer v posameznih regijah Unije. Ta politika bi morala temeljiti na previdnostnem načelu, na načelu preventivnega ukrepanja in na načelu, da naj se okoljska škoda prednostno odpravi pri viru, ter na načelu, da plača onesnaževalec. Glede na to, da okoljska kriminaliteta vpliva tudi na temeljne pravice, je boj proti njej na ravni Unije ključen za zagotavljanje varstva teh pravic.
- (3) Porast kaznivih dejanj zoper okolje in njihovih posledic, ki zmanjšujejo učinkovitost okoljskega prava Unije, je v Uniji še vedno zaskrbljujoč. Ta kazniva dejanja se vse pogostejše širijo čez meje držav članic, v katerih so bila storjena. Taka kazniva dejanja pomenijo grožnjo okolju in zato zahtevajo ustrezen in učinkovit odziv, za katerega je pogosto potrebno čezmejno sodelovanje.
- (4) Obstoječa pravila o sankcijah na podlagi Direktive 2008/99/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁾ in sektorskega okoljskega prava Unije ne zadoščajo, da bi bilo mogoče doseči skladnost s pravom Unije na področju varstva okolja. Tako skladnost bi bilo treba okrepiti z možnostjo učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih kazenskih sankcij, ki bi ustrezale teži kaznivih dejanj in bi v primerjavi z upravnimi sankcijami lahko povzročile večje družbeno nestrinjanje. Dopolnjevanje med kazenskim in upravnim pravom je ključno za preprečevanje in odvracanje od nezakonitega ravnanja, ki škoduje okolju.

⁽¹⁾ UL C 290, 29.7.2022, str. 143.

⁽²⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 27. februarja 2024 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 26. marca 2024.

⁽³⁾ Direktiva 2008/99/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o kazenskoprnem varstvu okolja (UL L 328, 6.12.2008, str. 28).

- (5) Revidirati bi bilo treba seznam kaznivih dejanj zoper okolje iz Direktive 2008/99/ES in dodati kazniva dejanja na podlagi najhujših kršitev okoljskega prava Unije. Okrepiti bi bilo treba sankcije, da bi se povečal njihov odvračilni učinek, izboljšati pa bi bilo treba tudi učinkovitost odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj zoper okolje ter razsojanja o njih.
- (6) Države članice bi morale inkriminirati nekatera nezakonita ravnanja, zagotoviti večjo natančnost v zvezi z opredelitvijo ustreznih kaznivih dejanj ter uskladiti vrste in višine sankcij.
- (7) Neupoštevanje zakonske dolžnosti ukrepanja ima lahko enak negativni učinek na okolje in zdravje ljudi kot aktivno ravnanje. Zato bi morala opredelitev kaznivih dejanj v tej direktivi, po potrebi zajemati tako storitve kot opustitve.
- (8) Države članice bi morale v svojem nacionalnem pravu predvideti kazenske sankcije za hude kršitve prava Unije o varstvu okolja. Pravo Unije določa v okviru skupne ribiške politike celovit sklop pravil za nadzor in izvrševanje v skladu z uredbama Sveta (ES) št. 1224/2009 ⁽⁴⁾ in (ES) št. 1005/2008 ⁽⁵⁾ v primeru hudih kršitev, vključno s tistimi, ki škodijo morskemu okolju. V okviru tega sklopa pravil imajo države članice na izbiro, da uporabijo administrativne ali kazenske sankcije ali oboje. V skladu s sporočiloma Komisije z dne 11. decembra 2019 o evropskem zelenem dogovoru in 20. maja 2020 o strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030: Vračanje narave v naša življenja bi bilo treba nekatera naklepna nezakonita ravnanja, zajeta v Uredbi (ES) št. 1224/2009 in Uredbi (ES) št. 1005/2008, opredeliti kot kaznivo dejanje.
- (9) Da bi ravnanje veljalo za kaznivo dejanje zoper okolje na podlagi te direktive, bi moralo biti nezakonito. Da bi bilo ravnanje nezakonito, bi moralo kršiti pravo Unije, ki prispeva k uresničevanju enega od ciljev okoljske politike Unije iz člena 191(1) PDEU, ne glede na pravno podlago takega prava Unije, ki lahko vključuje na primer člen 91, 114, 168 ali 192 PDEU, ali bi moralo kršiti zakone ali druge predpise države članice ali odločitve pristojnega organa države članice, s katerimi se izvaja tako pravo Unije. V tej direktivi bi bilo treba določiti, katero nezakonito ravnanje lahko predstavlja kaznivo dejanje, in po potrebi določiti kvantitativni ali kvalitativni prag, ki je potreben, da tako ravnanje predstavlja kaznivo dejanje. Tako ravnanje bi moralo predstavljati kaznivo dejanje, če je naklepno, v nekaterih primerih pa tudi, če je storjeno vsaj iz hude malomarnosti. Zlasti nezakonito ravnanje, ki povzroči smrt ali hudo telesno poškodbo oseb, znatno škodo okolju ali znatno tveganje take škode ali se drugače šteje za posebno škodljivo okolju, bi prav tako moralo predstavljati kaznivo dejanje, kadar je storjeno vsaj iz hude malomarnosti. Države članice lahko na področju kazenskega prava sprejmejo ali ohranijo strožja pravila.
- (10) Ravnanje bi moralo biti nezakonito celo, kadar se izvede na podlagi dovoljenja pristojnega organa v državi članici, če je bilo tako dovoljenje pridobljeno na goljufiv način ali s korupcijo, izsiljevanjem ali prisilo. Posedovanje takega dovoljenja ne bi smelo preprečevati, da bi bil imetnik kazensko odgovoren, kadar dovoljenje očitno krši ustrezne materialno pravne zahteve. Pojem „ob očitni kršitvi ustreznih zahtev materialnega prava“ bi bilo treba razlagati tako, da se nanaša na očitno in bistveno kršitev ustreznih zahtev materialnega prava, njegov namen pa ni vključiti kršitve postopkovnih zahtev ali manjših elementov dovoljenja. To ne prenaša dolžnosti zagotavljanja zakonitosti dovoljenj

⁽⁴⁾ Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike, o spremembi uredb (ES) št. 847/96, (ES) št. 2371/2002, (ES) št. 811/2004, (ES) št. 768/2005, (ES) št. 2115/2005, (ES) št. 2166/2005, (ES) št. 388/2006, (ES) št. 509/2007, (ES) št. 676/2007, (ES) št. 1098/2007, (ES) št. 1300/2008, (ES) št. 1342/2008 in razveljavitvi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1627/94 in (ES) št. 1966/2006 (UL L 343, 22.12.2009, str. 1).

⁽⁵⁾ Uredba Sveta (ES) št. 1005/2008 z dne 29. septembra 2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljene in nereguliranega ribolova, za odvrčanje od njega ter za njegovo odpravljanje in o spremembi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1936/2001 in (ES) št. 601/2004 ter o razveljavitvi uredb (ES) št. 1093/94 in (ES) št. 1447/1999 (UL L 286, 29.10.2008, str. 1).

s pristojnih organov na izvajalce dejavnosti. Poleg tega dejstvo, da je dovoljenje, kadar je potrebno, zakonito, ne izključuje kazenskega postopka zoper njegovega imetnika, kadar ta imetnik ne izpolnjuje vseh obveznosti, ki izhajajo iz tega dovoljenja, ali drugih ustreznih pravnih obveznosti, ki niso zajete z dovoljenjem.

- (11) Poleg tega je potrebno, da izvajalci dejavnosti sprejmejo potrebne ukrepe za uskladitev z zakoni in drugimi predpisi o varstvu okolja, ki se uporabljajo pri izvajanju zadevne dejavnosti, med drugim z izpolnjevanjem svojih obveznosti, kot so določene v pravu Unije in nacionalnem pravu, ki se uporablja, v zvezi s postopki za spremembo ali posodobitev obstoječih dovoljenj. To bi moralo zajemati tudi obveznosti imetnika dovoljenja, da posodobi in podaljša tako dovoljenje.
- (12) V zvezi s kaznivimi dejanji in sankcijami, opredeljenimi v tej direktivi, bi bilo treba izraz „pravne osebe“ razumeti tako, da ne vključujejo držav ali javnih organov, ki izvršujejo državno oblast, ali javnih mednarodnih organizacij. Ker ta direktiva določa minimalna pravila, lahko države članice sprejmejo strožja pravila, vključno s pravili o kazenski odgovornosti javnih organov.
- (13) Nekatera kazniva dejanja, opredeljena v tej direktivi, vključujejo kvalitativni prag, glede na katerega neko ravnanje predstavlja kaznivo dejanje, in sicer ko ravnanje povzroči smrt ali hudo telesno poškodbo osebe ali znatno škodo kakovosti zraka, vode ali tal ali ekosistemu ali pa živalim ali rastlinam. Da bi v največji meri zaščitili okolje, bi bilo treba ta kvalitativni prag razumeti v širšem smislu, po potrebi vključujoč znatno škodo živalskim in rastlinskim vrstam, habitatom in storitvam, ki jih zagotavljajo naravni viri ter ekosistemi in ekosistemskim funkcijam. Izraz „Ekosistem“ bi bilo treba razumeti kot dinamično celoto rastlinskih in živalskih združb, združb gliv in mikroorganizmov ter njihovega neživega okolja, ki vzajemno delujejo kot funkcionalna enota, ter bi moral vključevati habitatne tipe, habitate vrst in populacije vrst. Ekosistem bi moral zajemati tudi ekosistemske storitve, s katerimi ekosistem neposredno ali posredno prispeva k dobrobiti ljudi, in ekosistemske funkcije, ki se nanašajo na naravne procese v ekosistemu. Manjše enote, kot so čebelji panj, mravljišče ali panj, so lahko del ekosistema, vendar se za namene te direktive ne bi smele same šteti za ekosistem.
- (14) Za namene te direktive bi bilo treba izraz „poškodba“ razumeti v širšem smislu, in sicer tako, da zajema vse oblike telesne poškodbe osebe, vključno s spremembo telesne funkcije ali celične strukture, začasne, kronične ali smrtne bolezni, okvaro telesa ali drugim poslabšanjem telesnega zdravja, razen duševnega zdravja.
- (15) Vnos različnih oblik energije, kot so toplota, viri toplotne energije, hrup, vključno s podvodnim hrupom, in drugi viri zvočne energije, vibracije, elektromagnetna polja, elektrika ali svetloba, v okolje lahko povzroči znatno škodo kakovosti zraka, vode ali tal ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam ali smrt ali hudo telesno poškodbo oseb. Vnos energije v okolje urejajo različni instrumenti okoljskega prava Unije, na primer na področju varstva voda, morskega okolja, obvladovanja hrupa, ravnanja z odpadki in industrijskih emisij. Glede na te instrumente bi moral nezakonit vnos energije v okolje predstavljati kaznivo dejanje po tej direktivi, če povzroči ali bi lahko povzročil znatno škodo okolju ali zdravju ljudi.
- (16) Kadar se kazniva dejanja, opredeljena v tej direktivi, nanašajo na ravnanja kot so omogočanje dostopnosti ali dajanje na trg, prodaja, ponujanje za prodajo ali trgovanje, bi bilo treba vključiti ravnanje, ki se izvaja z uporabo informacijskih in komunikacijskih tehnologij.
- (17) Ta direktiva uvaža kaznivo dejanje v zvezi z dajanjem na trg – s čimer se krši prepoved ali druga zahteva, katere cilj je varstvo okolja – proizvoda, katerega uporaba v večjem obsegu povzroči izpuste ali vnose količine materialov, snovi, energije ali ionizirajočega sevanja v zrak, tla ali vodo, ter povzroči ali bi lahko povzročila znatno škodo okolju ali zdravju ljudi. V tem okviru bi morala biti prepoved ali druga zahteva za varstvo okolja tista, ki je določena na področju prava Unije, ki ima za enega izmed svojih določenih ciljev ali katere namen je varstvo okolja, vključno z ohranjanjem, varstvom in izboljšanjem kakovosti okolja, varovanjem človekovega zdravja, skrbno in preudarno

rabo naravnih virov ali bojem proti podnebnim spremembam ali spodbujanjem ukrepov na mednarodni ravni za reševanje regionalnih ali svetovnih okoljskih problemov. Kadar pa je taka prepoved ali zahteva določena na drugih področjih prava Unije, ki imajo druge cilje, na primer varovanje zdravja in zagotavljanja varnosti delavcev, ravnanje ne bi smelo biti zajeto v navedenem kaznivem dejanju. Za namene te direktive se „uporaba v večjem obsegu“ nanaša na kombinirani učinek uporabe proizvoda s strani več uporabnikov, ne glede na njihovo število, če ravnanje povzroči ali bi lahko povzročilo škodo okolju ali zdravju ljudi.

- (18) Nezakonito zbiranje, prevoz in predelava odpadkov, ter nezadosten nadzor nad takimi postopki in dejavnostmi po zaprtju odlagališč, vključno z dejanji trgovcev ali posrednikov, lahko povzročijo uničujoče posledice za okolje in zdravje ljudi. Take posledice lahko povzroči nezakonito ravnanje, ki se nanaša na škodljive odpadke iz farmacevtskih izdelkov, mamil, vključno s sestavinami za proizvodnjo mamil, kemikalijami, odpadki, ki vsebujejo kisline ali baze, ali odpadki, ki vsebujejo toksine, težke kovine, olje, maščobe, električne in elektronske odpadke, izrabljena vozila ali plastične odpadke. Države članice bi zato morale zagotoviti, da je nezakonito ravnanje z odpadki kaznivo dejanje, kadar tako ravnanje zadeva nevarne odpadke v nezanemarljivi količini ali druge odpadke in taki drugi odpadki povzročajo ali bi lahko povzročili znatno škodo okolju ali zdravju ljudi.
- (19) Za namene kaznivega dejanja, uvedenega s to direktivo v zvezi z recikliranjem ladij, ki spada na področje uporabe Uredbe (EU) št. 1257/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶⁾, je treba opozoriti, da se trenutno v pravu Unije obveznosti iz navedene uredbe uporabljajo samo za lastnike ladij, kakor so opredeljeni v navedeni uredbe.
- (20) Pri oceni, ali je količina zadevnega proizvoda ali zadevnega primarnega proizvoda, povezanega s krčenjem ali degradacijo gozdov, kot je navedeno v Uredbi (EU) 2023/1115 Evropskega Parlamenta in Sveta ⁽⁷⁾, zanemarljiva, bi lahko države članice na primer upoštevale količino zadevnega primarnega proizvoda ali proizvoda, izraženo v neto masi, ali po potrebi v prostornini ali številu enot, oziroma oceno, ali je obseg zadevne dejavnosti zanemarljiv glede na količino. Pri takšni oceni bi lahko države članice po potrebi upoštevale tudi druge elemente iz te direktive za nekatera kazniva dejanja, vključno s stanjem ohranjenosti zadevne vrste ali stroški obnove okolja.
- (21) Kazniva dejanja v zvezi z naklepnimi ravnanji, navedenimi v tej direktivi, lahko povzročijo katastrofalne posledice, kot so vsesplošno onesnaževanje, industrijske nesreče s hudimi posledicami za okolje ali obsežni gozdni požari. Kadar taka kazniva dejanja povzročijo uničenje ali obsežno in znatno škodo, ki je nepopravljiva ali dolgotrajna, ekosistemu znatne velikosti ali okoljske vrednosti ali habitatu na zavarovanem območju ali povzročijo široko in znatno škodo, ki je nepopravljiva ali dolgotrajna za kakovost zraka, tal ali vode, bi morala taka kazniva dejanja, ki vodijo do takih katastrofalnih posledic predstavljati hujša kazniva dejanja in bi jih bilo zato treba kaznovati s strožjimi sankcijami od tistih, ki se uporabljajo v primeru drugih kaznivih dejanj, opredeljenih v tej direktivi. Ta hujša kazniva dejanja lahko zajemajo ravnanje, primerljivo z „ekocidom“, ki je že zajet v pravu nekaterih držav članic in o katerem se razpravlja na mednarodnih forumih.
- (22) Kadar na podlagi te direktive ravnanje predstavlja kaznivo dejanje le, če se nanaša na nezanemarljivo količino, ki ustreza preseganju predpisanega praga, vrednosti ali drugega obveznega parametra, bi bilo treba pri ocenjevanju, ali je bil ta prag, vrednost ali drug parameter presežen, med drugim upoštevati nevarnost in toksičnost materiala ali snovi, kajti bolj kot je material ali snov nevarna ali strupena, prej je ta prag, vrednost ali drugi parameter dosežen, in v primeru posebej nevarnih in strupenih snovi ali materialov celo zelo majhna količina lahko povzroči znatno škodo okolju ali zdravju ljudi.

⁽⁶⁾ Uredba (EU) št. 1257/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o recikliranju ladij in spremembi Uredbe (ES) št. 1013/2006 in Direktive 2009/16/ES (UL L 330, 10.12.2013, str. 1).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2023/1115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. maja 2023 o omogočanju dostopnosti nekaterih primarnih in drugih proizvodov, povezanih s krčenjem in degradacijo gozdov, na trgu Unije in njihovem izvozu iz Unije ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 995/2010 (UL L 150, 9.6.2023, str. 206).

- (23) Zaradi pospeševanja podnebnih sprememb, izgube biotske raznovrstnosti in degradacije okolja, skupaj z oprijemljivimi primeri njihovih uničujočih posledic, je zeleni prehod potrjen kot ključni cilj našega časa in vprašanje medgeneracijske pravičnosti. Kadar se v tej direktivi za opredelitev kaznivih dejanj, uporabljajo izrazi, opredeljeni v okoljskem pravu Unije za opis nezakonitega ravnanja, bi bilo treba te izraze razumeti v smislu ustreznih opredelitev iz ustreznih pravnih aktov Unije, ki jih zajema ta direktiva. Ta direktiva bi morala zajemati tudi vse akte Unije, s katerimi se spreminjajo določbe ali zahteve, relevantne za opredelitev nezakonitega ravnanja, ki spada na področje uporabe kaznivih dejanj, opredeljenih v tej direktivi. Pri pripravi takih aktov Unije o spremembi bi bilo primerno vključiti sklic na to direktivo. Vendar bi bilo treba, kadar se v okoljskem pravu Unije opredelijo nove vrste nezakonitega ravnanja, ki še niso vključene na področje uporabe te direktive, to direktivo spremeniti, da se te nove vrste nezakonitega ravnanja vključijo na njeno področje uporabe.
- (24) Brez poseganja v to dinamično naravo te direktive bi morala Komisija redno in po potrebi preučevati, ali je treba spremeniti opis ravnanja, ki bi lahko predstavljalo kaznivo dejanje na podlagi te direktive. Komisija bi morala tudi preučiti, ali je treba opredeliti druga kazniva dejanja, kadar so nove vrste nezakonitih ravnanj, ki še niso zajete v področje uporabe te direktive, vključene v okoljsko pravo Unije.
- (25) Ta direktiva bi morala zagotoviti neizčrpen seznam elementov, ki bi jih morali pristojni organi po potrebi upoštevati pri ocenjevanju, ali so bili doseženi kvalitativni in kvantitativni pragovi, uporabljeni za opredelitev kaznivih dejanj zoper okolje. Zagotovitev takega seznama bi morala olajšati skladno uporabo te Direktive in učinkovitejši boj proti okoljski kriminaliteti ter zagotoviti pravno varnost. Vendar taki elementi ocenjevanja ali njihova uporaba ne bi smela pretirano otežiti odkrivanja, preiskave ali pregona kaznivih dejanj ali razsojanja o njih.
- (26) Kadar ta direktiva določa, da nezakonito ravnanje predstavlja kaznivo dejanje samo, kadar je storjeno naklepno in povzroči smrt osebe, bi bilo treba pojem „naklep“ razlagati v skladu z nacionalnim pravom in ob upoštevanju ustrezne sodne prakse Sodišča Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče). Zato bi se za namene te direktive „naklep“ lahko razumel kot namen povzročiti smrt osebe ali pa bi lahko zajemal tudi položaj, v katerem storilec, čeprav ne želi povzročiti smrti osebe, kljub temu sprejme verjetnost, da jo bo povzročil, ter prostovoljno ravna ali se vzdrži ravnanja, pri čemer krši določeno obveznost, s čimer povzroči smrt osebe. Enako razumevanje pojma „naklep“ bi se moralo uporabljati, kadar nezakonito ravnanje, opisano v tej direktivi, storjeno namenoma, povzroči hudo telesno poškodbo osebe ali uničenje ali obsežno in znatno škodo, ki je bodisi nepopravljiva bodisi dolgotrajna, ekosistemu znatne velikosti ali okoljske vrednosti ali habitatu na zavarovanem območju ali povzroči obsežno in znatno škodo, ki je bodisi nepopravljiva bodisi dolgotrajna, kakovosti zraka, tal ali vode.
- (27) V zvezi s kaznivimi dejanji, opredeljenimi v tej direktivi bi bilo treba pojem „hude malomarnosti“ razlagati v skladu z nacionalnim pravom, ob upoštevanju ustrezne sodne prakse Sodišča. Ta direktiva ne zahteva, da se pojem „hude malomarnosti“ uvede v nacionalno pravo za vsak element kaznivega dejanja, kot so posedovanje, prodaja ali ponujanje v prodajo, dajanje na trg in podobni elementi. V teh primerih lahko države članice določijo, da se pojem „hude malomarnosti“ nanaša na nekatere elemente kaznivega dejanja, kot so status zaščite, „zanemarljiva količina“ ali „verjetnost“, da bo dejanje povzročilo znatno škodo.
- (28) V kazenskih postopkih in na sojenjih bi bilo treba ustrezno upoštevati vpletenost organiziranih hudodelskih združb, ki s svojim načinom delovanja negativno vplivajo na okolje. Kazenski postopki za kazniva dejanja zoper okolje bi morali obravnavati korupcijo, pranje denarja, kibernetiki kriminal in ponaredbe listin, v zvezi s poslovnimi dejavnostmi pa tudi namen storilca, da čim bolj poveča dobiček ali prihrani stroške. Te oblike kaznivih dejanj so pogosto povezane s hudimi oblikami okoljske kriminalitete in se zato ne bi smele obravnavati ločeno. Prav tako lahko povzročijo znatno škodo okolju in zdravju ljudi, vključno z uničujočimi posledicami za naravo in lokalne skupnosti. Poleg tega je zlasti zaskrbljujoče, da so nekatera kazniva dejanja zoper okolje storjena z odobravanjem ali dejavno podporo pristojnih uprav ali uradnikov, ko ti opravljajo svoje javne naloge. V nekaterih primerih ima to lahko celo obliko korupcije. Primeri takih ravnanj so zatiskanje oči ali molk v primeru kršitve okoljskega prava po

inšpekcijskih pregledih, namerna opustitev inšpekcijskih pregledov ali kontrol, na primer v zvezi s tem, ali imetnik dovoljenja spoštuje pogoje iz dovoljenja, podporne odločitve ali glasovanje za dodelitev nezakonitih dovoljenj ali izdajanje ponarejenih ali neresničnih pozitivnih poročil.

- (29) Napeljevanje in pomoč pri storitvi naklepne kaznivega dejanja bi bilo treba prav tako kaznovati. Poskus storitve kaznivega dejanja, ki povzroči oziroma bi lahko povzročilo smrt ali hudo telesno poškodbo osebe ali ki povzroči oziroma bi lahko povzročilo znatno škodo okolju ali ki se kako drugače šteje za posebno škodljivo, bi moral prav tako veljati za kaznivo dejanje, kadar je storjen naklepno. Pojem „poskusa“ se razlaga v skladu z nacionalnim pravom. V zvezi s kaznivim dejanjem, opredeljenim v tej direktivi v zvezi z izvedbo projekta brez soglasja za izvedbo, ker je treba izvedbo projekta razumeti tako, da vključuje začetek izvajanja takega projekta, na primer dela za pripravo zemljišča za gradnjo ali druga dela, ki vplivajo na okolje, ta direktiva tega kaznivega dejanja ne navaja med kazniva dejanja, za katera bi bilo treba poskus kaznovati kot kaznivo dejanje.
- (30) Sankcije za kazniva dejanja, opredeljena v tej direktivi, bi morale biti učinkovite, odvračilne in sorazmerne. V ta namen bi bilo treba za fizične osebe določiti najnižje ravni za najvišje zagrožene zaporne kazni. Najvišje zaporne kazni, določene za kazniva dejanja iz te direktive, ki so jih storile fizične osebe, bi se morale uporabljati vsaj za najhujše oblike teh kaznivih dejanj. Kazensko pravo vseh držav članic vključuje določbe o povzročitvi smrti, storjeni naklepno ali iz hude malomarnosti. Države članice bi morale imeti možnost, da te splošne določbe, vključno z določbami o obteževalnih okoliščinah, uporabijo pri prenosu določb te direktive v zvezi s kaznivimi dejanji, ki povzročijo smrt osebe, ne glede na to, ali so bila storjena naklepno ali iz hude malomarnosti.
- (31) Dodatne sankcije ali ukrepi se pogosto štejejo za učinkovitejše od finančnih sankcij, zlasti za pravne osebe. Zato bi morale biti mogoče v ustreznih postopkih naložiti dodatne sankcije ali ukrepe. Te sankcije ali ukrepi bi lahko vključevali obveznost obnove okolja, izključitev iz dostopa do javnega financiranja, vključno z razpisnimi postopki javnega naročanja, nepovratnimi sredstvi in koncesijami, ter odvzem dovoljenj in pooblastil. To ne posega v diskrecijsko pravico sodnikov ali sodišč v kazenskih postopkih, da v posameznih primerih naložijo ustrezne sankcije
- (32) Dodatne sankcije ali ukrepi bi lahko brez poseganja v zahteve iz Direktive 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁽⁸⁾ vključevali zahtevo po obnovi okolja, kadar je škoda popravljiva, in zahtevo po zagotovitvi odškodnine, kadar je škoda nepopravljiva ali storilec nima zmogljivosti za tako obnovo.
- (33) Kadar je mogoče ravnanje, ki predstavlja kaznivo dejanje zoper okolje, kot je opredeljeno v tej direktivi, pripisati pravnim osebam, bi morale te pravne osebe odgovarjati za tako kaznivo dejanja. Da bi dosegle cilje te direktive, bi morale države članice, katerih pravo določa kazensko odgovornost pravnih oseb, zagotoviti, da njihovo pravo zagotavlja učinkovite, odvračilne in sorazmerne vrste in višine kazenskih sankcij kot je določeno v tej direktivi. Da bi dosegle cilje te direktive, bi morale države članice, katerih pravo ne določa kazenske odgovornosti pravnih oseb, zagotoviti, da njihovo pravo zagotavlja učinkovite, odvračilne in sorazmerne vrste in višine nekazenskih sankcij kot je določeno v tej direktivi. V tej direktivi določene najvišje ravni denarnih kazni za kazniva dejanja, opredeljena v njej, bi se morale uporabljati vsaj za najhujše oblike teh kaznivih dejanj. Da bi zagotovili učinkovitost, odvračilnost in sorazmernost naložene sankcije, bi bilo treba upoštevati težo ravnanja ter individualne, finančne in druge okoliščine zadevnih pravnih oseb. Države članice bi morale imeti možnost, da določijo najvišje ravni denarnih kazni bodisi kot odstotek skupnega prometa zadevne pravne osebe na svetovnem trgu bodisi v fiksnih zneskih. Pri prenosu te direktive bi se morale države članice odločiti, katero od teh dveh možnosti bodo uporabile.

⁽⁸⁾ Direktiva 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode (UL L 143, 30.4.2004, str. 56).

- (34) Kadar se države članice v zvezi z določitvijo denarnih kazni, ki se naložijo pravnim osebam, odločijo za uveljavitev merila skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu, bi se morale odločiti, ali bodo izračunale skupni promet na podlagi poslovnega leta pred letom storitve kaznivega dejanja ali na podlagi poslovnega leta pred letom sprejetja odločitve o denarni kazni. Države članice bi morale tudi razmisliti o vzpostavitvi pravil za primere, ko zneska denarne kazni ni mogoče določiti na podlagi skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu v poslovnem letu pred letom storitve kaznivega dejanja ali v poslovnem letu pred letom sprejetja odločitve o denarni kazni. V takih primerih bi države članice morale imeti možnost, da upoštevajo druga merila, kot je skupni promet na svetovnem trgu v drugem poslovnem letu. Kadar ta pravila vključujejo določitev fiksnih zneskov denarnih kazni, ne bi smelo biti nujno, da najvišje ravni teh zneskov dosežejo ravni, ki so v tej direktivi določene kot minimalna zahteva za najvišjo raven denarnih kazni, določenih v fiksnem znesku.
- (35) Kadar se države članice odločijo za najvišjo raven denarnih kazni, določeno v fiksnih zneskih, bi morale biti take ravni določene v nacionalnem pravu. Najvišje ravni takih denarnih kazni bi se morale uporabljati za najhujše oblike kaznivih dejanj, opredeljenih v tej direktivi, ki jih storijo finančno močne pravne osebe. Države članice bi morale imeti možnost sprejeti odločitev glede metode izračuna teh najvišjih ravni denarnih kazni, vključno s posebnimi pogoji zanje. Države članice so pozvane, da redno pregledujejo ravni denarnih kazni, določenih v fiksnih zneskih, ob upoštevanju stopnje inflacije in drugih nihanj denarne vrednosti v skladu s postopki, določenimi v njihovem nacionalnem pravu. Države članice, katerih valuta ni EUR, bi morale določiti najvišje ravni denarnih kazni v svoji valuti, ki ustrezajo ravni, določenim v tej direktivi v EUR, na dan začetka njene veljavnosti. Zadevne države članice so pozvane, naj navedene ravni denarnih kazni redno pregledujejo tudi glede na gibanje deviznega tečaja.
- (36) Določitev najvišjih ravni denarnih kazni ne posega v diskrecijsko pravico sodnikov ali sodišč v kazenskih postopkih, da v posameznih primerih naložijo ustrezne sankcije. Ker ta direktiva ne določa najnižjih ravni denarnih kazni, bi morali sodniki ali sodišča v vsakem primeru naložiti ustrezne sankcije ob upoštevanju individualnih, finančnih in drugih okoliščin zadevne pravne osebe ter teže ravnanja.
- (37) Države članice bi morale zagotoviti, da so kazenske ali nekazenske sankcije ali ukrepi, ki se uporabljajo za pravne osebe, odgovorne za hujša kazniva dejanja, opredeljena v tej direktivi, strožje od tistih, ki se uporabljajo v primeru drugih kaznivih dejanj, opredeljenih v tej direktivi. V ta namen bi morale države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom določiti višjo raven kazenskih in nekazenskih denarnih kazni, kot je najvišja raven denarnih kazni, določena v tej direktivi, ali drugače določiti strožje kazni ali ukrepe, vključno s kazenskimi ali nekazenskimi sankcijami ali ukrepi ali njihovo kombinacijo.
- (38) Dejstvo, da so pravne osebe odgovorne na podlagi te direktive, ne bi smelo ovirati kazenskega postopka zoper fizične osebe, ki storijo, napeljujejo ali pomagajo pri kaznivih dejanjih, opredeljenih v tej direktivi. Kadar so izpolnjeni pogoji za kazensko odgovornost, bi bilo treba take fizične osebe razumeti tako, da vključujejo člane upravnega odbora.
- (39) Države članice morajo razmisliti o uvedbi sankcij ali ukrepov, ki so alternativa zaporni kazni, da bi prispevale k obnovi okolja.
- (40) Raven naloženih sankcij bi bilo treba dodatno približati, učinkovitost teh ravni pa bi bilo treba spodbujati z uvedbo skupnih obteževalnih okoliščin, ki odražajo težo storjenega kaznivega dejanja. Pojem obteževalnih okoliščin bi bilo treba razumeti bodisi kot dejstva, ki sodniku omogočajo, da za isto kaznivo dejanje izreče strožje sankcije, kot so običajno naložene brez takih dejstev, bodisi kot možnost skupnega obravnavanja več kaznivih dejanj, da se zviša višina sankcij. Zato državam članicam ni treba določiti posebnih obteževalnih okoliščin, kadar so v nacionalnem pravu že določena ločena kazniva dejanja in bi lahko to privedlo do strožjih sankcij.
- (41) Države članice bi morale zagotoviti, da se vsaj ena od obteževalnih in olajševalnih okoliščin iz te direktive določi kot morebitna obteževalna ali olajševalna okoliščina v skladu z veljavnimi pravili v njihovem pravnem sistemu. Vsekakor bi moral sodnik ali sodišče ohraniti prosto presojo, da odloči, ali bo izreklo strožjo ali blažjo sankcijo, ob upoštevanju specifičnih okoliščin posameznega primera.

- (42) Ta direktiva bi se morala uporabljati brez poseganja v splošna pravila in načela nacionalnega kazenskega prava o izrekanju ali izvrševanju kazenskih sankcij v skladu s specifičnimi okoliščinami vsakega posameznega primera. Države članice bi morale imeti možnost opredeliti najustreznejše dodatne sankcije ali ukrepe. Ta direktiva zlasti ne zahteva, da je, kadar je v nacionalnem pravu določena možnost, da se naloži obveznost obnove okolja v določenem roku, pod pogojem, da je škoda popravljiva, sodnik ali sodišče odgovorno tudi za spremljanje izpolnjevanja te obveznosti. Podobno bi morale države članice v zvezi z odvzemom dovoljenj in pooblastil za opravljanje dejavnosti, ki so privedle do zadevnega kaznivega dejanja, če se taka kazen lahko naloži na podlagi nacionalnega prava, zagotoviti, da imajo sodniki ali sodišča možnost, da jo bodisi naložijo sami bodisi da je o tem obveščen drug pristojni organ, ki lahko ukrepa v skladu z nacionalnimi postopkovnimi pravili.
- (43) Ta direktiva ne bi smela vplivati na civilno odgovornost na podlagi nacionalnega prava ali na obveznost, da se v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom povrne škoda, povzročena zaradi določenega kaznivega dejanja, opredeljenega v tej direktivi.
- (44) Objava osebnih podatkov obsojenih oseb, navedenih v sodnih odločbah, bi morala biti možna samo v ustrezno utemeljenih posamezno obravnavanih izjemnih primerih, pri čemer je treba pretehtati prednosti javnega interesa v primerjavi s pravico do spoštovanja zasebnega življenja in varstvom osebnih podatkov obsojene osebe iz člena 7 in 8 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina). Objava teh osebnih podatkov bi zato morala biti možna samo v primerih hudih kaznivih dejanj in takrat, ko je treba doseči odločne odvračilne učinke. Pri presoji posameznega primera bi se lahko upoštevali elementi, kot so resnost škode, povzročene okolju, škoda, ki so jo utrpeli fizične osebe, ali oboje, in ali je bilo kaznivo dejanje večkrat storjeno v istem okoljskem sektorju, ali je kaznivo dejanje storilo veliko podjetje, dejavno v več državah članicah, ali je bilo kaznivo dejanje storjeno v korist takega podjetja, ali pa jo je storil pomemben udeleženec na trgu v določenem okoljskem sektorju. Vsaka obdelava osebnih podatkov v okviru te direktive bi morala biti v skladu z zakonodajo Unije in nacionalno zakonodajo o varstvu podatkov, ki se uporablja, zlasti z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁹⁾ ter Direktive (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁰⁾. Ta zakonodaja o varstvu podatkov vključuje obveznost držav članic, da pri objavi celotne sodne odločbe ali njenega dela, ki se nanaša na storjeno kaznivo dejanje, ter izrečene sankcije ali ukrepe, zagotovijo ustrezne zaščitne ukrepe za pravice in svoboščine posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki. Poleg tega bi bilo treba odločitev o naložitvi sankcij ali ukrepov pravni osebi objaviti brez poseganja v nacionalne predpise, ki urejajo anonimizacijo sodnih odločb ali trajanje njihove objave.
- (45) Obveznost iz te direktive, da se določijo kazenske sankcije, držav članic ne bi smela oprostiti obveznosti, da v nacionalnem pravu določijo upravne sankcije in druge ukrepe za kršitve okoljskega prava Unije.
- (46) Države članice bi morale v skladu s svojim nacionalnim pravom jasno opredeliti obseg izvrševanja upravnega in kazenskega prava v zvezi s kaznivimi dejanji zoper okolje. Države članice bi morale pri uporabi nacionalnega prava za prenos te direktive zagotoviti, da se pri nalaganju kazenskih in upravnih sankcij spoštujejo načela Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, vključno z načelom prepovedi ponovnega sojenja o isti stvari.
- (47) Poleg tega bi morali imeti pravosodni in upravni organi v državah članicah na voljo vrsto kazenskih in nekazenskih sankcij ter drugih ukrepov, vključno s preventivnimi, za prilagojeno, hitro, sorazmerno in učinkovito obravnavo različnih vrst kaznivih ravnanj.

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

⁽¹⁰⁾ Direktiva (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL L 119, 4.5.2016, str. 89).

- (48) Kadar se kazniva dejanja nadaljujejo, bi jih bilo treba čim prej končati. Države članice se spodbuja, da pristojnim organom omogočijo, da odredijo takojšnje prenehanje nezakonitega ravnanja ali tako ravnanje preprečijo.
- (49) Kadar storilci ustvarijo finančno korist, bi bilo treba take koristi odvzeti. Države članice bi morale sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi bi omogočile, da se začasno zavarovana in odvzeta premoženjska korist in predmeti, uporabljeni za kazniva dejanja, ustrezno upravljajo v skladu z njihovo naravo. Države članice bi morale razmisliti o sprejetju ukrepov, ki bi omogočali uporabo odvzetega premoženja, kadar je to mogoče, za financiranje obnove okolja ali sanacije povzročenih škod ali za zagotovitev nadomestila za okoljsko škodo v skladu z nacionalnim pravom.
- (50) Države članice bi morale določiti pravila o zastaralnih rokih za učinkovit boj zoper okoljsko kriminaliteto, brez poseganja v nacionalna pravila, ki ne določajo zastaralnih rokov za preiskavo, pregon in izvrševanje. Praviloma zastaralni rok teče od trenutka, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno. Ker pa ta direktiva določa minimalna pravila, lahko države članice določijo, da zastaralni rok začne teči pozneje, in sicer od trenutka, ko je bilo kaznivo dejanje odkrito, pod pogojem, da je tak trenutek odkritja jasno določen v skladu z nacionalnim pravom. Države članice lahko na podlagi te direktive določijo zastaralne roke, krajše od tistih iz te direktive, pod pogojem da je v njihovih pravnih sistemih take krajše zastaralne roke mogoče pretrgati ali odložiti v primeru dejanj, ki jih je mogoče določiti v skladu z nacionalnim pravom.
- (51) Države članice bi morale zlasti zaradi mobilnosti storilcev kaznivih dejanj, čezmejne narave kaznivih dejanj, opredeljenih v tej direktivi, in možnosti izvajanja čezmejnih preiskav vzpostaviti pristojnost za učinkovit boj zoper taka kazniva dejanja. Države članice bi morale sodelovati z Eurojustom, zlasti na podlagi Uredbe (EU) 2018/1727 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾, v primerih, ko lahko pride do sporov glede pristojnosti. Določena država članica bi morala vzpostaviti pristojnost za kazniva dejanja, storjena na krovu ladje ali zrakoplova, ki je registriran v zadevni državi članici ali leti pod njeno zastavo, ob tem pa morajo upoštevati ustrezne standarde iz veljavnih mednarodnih konvencij. Države članice ne bi smele biti na podlagi te direktive zavezane, da na novo vzpostavijo tako pristojnost za kazniva dejanja, ki zaradi svoje narave ne morejo biti storjena na krovu ladje ali zrakoplova.
- (52) Države članice bi morale vzpostaviti pristojnost za kazniva dejanja, opredeljena v tej direktivi, kadar je škoda, ki je sestavni element kaznivega dejanja, nastala na njihovem ozemlju. V skladu z nacionalnim pravom in načelom teritorialnosti bi lahko država članica vzpostavila pristojnost za kazniva dejanja, ki so bila v celoti ali delno storjena na njenem ozemlju..
- (53) Da bi države članice zagotovile uspešno izvrševanje okoljskega kazenskega prava, bi morale pristojnim organom dati na voljo učinkovita preiskovalna orodja za kazniva dejanja zoper okolje, kot so tista, ki obstajajo v njihovem nacionalnem pravu za boj proti organiziranemu kriminalu ali drugim hudim kaznivim dejanjem, če in kolikor je uporaba navedenih orodij ustrezna in sorazmerna z naravo in težo kaznivih dejanj, kot so opredeljena v nacionalnem pravu. Ta orodja bi lahko vključevala prestrezanje komunikacij, tajno opazovanje, vključno z elektronskim nadzorom, nadzorovane pošiljke, nadzor nad bančnimi računi in druga orodja finančne preiskave. Uporabljati bi jih bilo treba v skladu z načelom sorazmernosti in ob polnem spoštovanju Listine. Nujno je treba spoštovati pravico do varstva osebnih podatkov.
- (54) Kazniva dejanja zoper okolje škodijo naravi in družbi. Posamezniki, ki prijavijo kršitve okoljskega prava Unije, služijo javnemu interesu in imajo ključno vlogo pri razkrivanju in preprečevanju takih kršitev, zato varujejo okolje in blaginjo družbe. Posamezniki, ki so v stiku z organizacijo v okviru dejavnosti, povezanih z delom, se pogosto prvi seznani z grožnjami ali škodo za javni interes in okolje. Osebe, ki prijavijo nepravilnosti, so znane kot žvižgači.

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2018/1727 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o Agenciji Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust) ter nadomestitvi in razveljavitvi Sklepa Sveta 2002/187/PNZ (UL L 295, 21.11.2018, str. 138).

Strah pred povračilnimi ukrepi potencialne žvižgače pogosto odvrča od tega, da bi prijavili svoje skrbi ali sume. Prijaviteljem je zagotovljena uravnotežena in učinkovita zaščita, določena v Direktivi (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹²⁾, ki v svoje področje uporabe vključuje direktivi 2008/99/ES in 2009/123/ES ⁽¹³⁾ Evropskega parlamenta in Sveta. Po nadomestitvi direktiv 2008/99/ES in 2009/123/ES s to direktivo bi morale biti osebe, ki prijavijo kršitve okoljskega prava Unije, na podlagi te direktive še naprej upravičene do te zaščite s strani držav članic, ki jih direktiva zavezuje.

- (55) Tudi osebe, ki ne prijavijo kršitev prava Unije na podlagi Direktive (EU) 2019/1937, bi lahko imele koristne informacije o potencialnih kaznivih dejanjih zoper okolje. Lahko so člani prizadete skupnosti ali družbe kot celote, ki dejavno sodelujejo pri varstvu okolja. Takim osebam, ki prijavijo kazniva dejanja zoper okolje, in osebam, ki sodelujejo pri izvrševanju dejanj za boj proti takim kaznivim dejanjem, bi bilo treba v okviru kazenskih postopkov zagotoviti potrebno podporo in pomoč, da zaradi svojega sodelovanja ne bi bile postavljene v slabši položaj. Potrebni ukrepi podpore in pomoči bi morali biti takim osebam na voljo v skladu z njihovimi procesnimi pravicami v okviru nacionalnega prava, pri čemer bi morali zajemati vsaj vse ukrepe podpore in pomoči, ki so na voljo osebam z ustreznimi procesnimi pravicami v kazenskih postopkih v zvezi z drugimi kaznivimi dejanji. Te osebe bi bilo v skladu z njihovimi procesnimi pravicami v okviru nacionalnega prava treba zaščititi tudi pred pregonom zaradi prijave kaznivih dejanj zoper okolje ali njihovega sodelovanja v kazenskih postopkih. Vsebina potrebnih ukrepov podpore in pomoči v tej direktivi ni opredeljena, določiti pa jo morale države članice. Ukrepov podpore in pomoči državam članicam ni treba dati na voljo osebam, ki so osumljene ali obdolžene v okviru zadevnega kazenskega postopka.
- (56) Države članice bi morale oceniti, ali je treba osebam omogočiti anonimno prijavo kaznivih dejanj zoper okolje, kadar ta možnost že ne obstaja.
- (57) Ker okolje v kazenskem postopku ne more nastopati kot žrtev, bi morali člani zadevne javnosti imeti možnost, da delujejo v imenu okolja kot javnega dobrega v skladu z nacionalnim pravom in ob upoštevanju ustreznih postopkovnih pravil.
- (58) Ta direktiva od držav članic ne zahteva, da uvedejo nove procesne pravice za člane zadevne javnosti. Kadar pa take procesne pravice za člane zadevne javnosti obstajajo v državi članici v enakovrednih položajih v zvezi s kaznivimi dejanji, drugimi od tistih, določenih na podlagi te direktive, kot je pravica do sodelovanja v postopku kot civilna stranka, bi bilo treba take procesne pravice dodeliti tudi članom zadevne javnosti v postopkih v zvezi s kaznivimi dejanji zoper okolje, opredeljenimi v tej direktivi. Pravice članov zadevne javnosti ne posegajo v pravice žrtev iz Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁴⁾. Med pojmom „člani zadevne javnosti“ in „žrtve“ se še naprej razlikuje in od držav članic se ne bi smelo zahtevati, da uveljavljajo pravice žrtev za člane zadevne javnosti. Ta direktiva od držav članic ne zahteva, da članom zadevne javnosti dodelijo procesne pravice v kazenskih postopkih, ki jih dodelijo kategorijam oseb, ki niso člani zadevne javnosti.
- (59) Države članice bi morale sprejeti ustrezne ukrepe, kot so informacijske kampanje in kampanje za ozaveščanje, namenjene zadevnim deležnikom iz javnega in zasebnega sektorja, ter raziskovalni in izobraževalni programi, da bi na splošno zmanjšale število kaznivih dejanj zoper okolje in tveganje za okoljsko kriminaliteto. Po potrebi bi morale pri tem sodelovati s takimi deležniki. V tem okviru bi lahko ukrepi, namenjeni izboljšanju preprečevanja kaznivih dejanj zoper okolje, zajemali promocijo shem skladnosti in potrebne skrbnosti, spodbujanje izvajalcev dejavnosti, da angažirajo odgovorne osebe za zagotavljanje skladnosti z okoljskim pravom Unije, ter spodbujanje preglednosti, da se okrepi skladnost z okoljskim kazenskim pravom. Poleg tega bi dodatne sankcije, naložene pravnim osebam na podlagi te direktive, lahko vključevale tudi obveznost podjetij, da vzpostavijo sheme potrebne skrbnosti za

⁽¹²⁾ Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (UL L 305, 26.11.2019, str. 17).

⁽¹³⁾ Direktiva 2009/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o spremembah Direktive 2005/35/ES o onesnaževanju morja z ladj in uvedbi kazni za kršitve (UL L 280, 27.10.2009, str. 52).

⁽¹⁴⁾ Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L 315, 14.11.2012, str. 57).

izboljšanje skladnosti z okoljskimi standardi, kar prispeva tudi k preprečevanju nadaljnjih kaznivih dejanj zoper okolje. Poleg tega bi lahko države članice razmislile o ustanovitvi sklada za podporo preventivnih ukrepov v zvezi s kaznivimi dejanji zoper okolje in njihovimi uničujočimi posledicami.

- (60) Nacionalni organi, ki odkrivajo, preiskujejo ali preganjajo kazniva dejanja zoper okolje oziroma o njih razsojajo, ne morejo učinkovito preprečevati in obsoditi teh kaznivih dejanj brez virov in izvršilnih pooblastil. Zlasti pomanjkanje virov lahko organom prepreči sprejetje kakršnih koli ukrepov ali omeji njihove ukrepe izvrševanja, kar storilcem omogoča, da se izognejo odgovornosti, ali zaradi česar se jim naložijo sankcije, ki ne ustrezajo teži kaznivega dejanja. Zato bi bilo treba določiti minimalna merila glede virov in izvršilnih pooblastil.
- (61) Učinkovito delovanje verige izvrševanja je odvisno od obsega strokovnih znanj in spretnosti. Ker je zaradi kompleksnosti izzivov, ki jih predstavljajo kazniva dejanja zoper okolje, in tehnične narave takih kaznivih dejanj, potreben multidisciplinarni pristop, je treba zagotoviti visoko raven pravnega znanja in tehnično strokovno znanje, finančno podporo ter visoko raven usposabljanja in specializacije v vseh ustreznih pristojnih organih. Države članice bi morale zagotoviti usposabljanje, ki ustreza funkcijam tistih, ki so zadolženi za odkrivanje, preiskovanje in preganjanje okoljske kriminalitete ali o njej razsojajo. Države članice bi morale po potrebi ter ob upoštevanju svojih ustavnih tradicij in strukture pravnih sistemov ter drugih okoliščin, vključno z velikostjo zadevne države članice, oceniti potrebo po povečanju stopnje specializacije takih organov na področju kaznivih dejanj zoper okolje v skladu z nacionalnim pravom. Kadar je zadevna država članica majhna in ima le omejeno število pristojnih organov, se lahko v oceni sklone, da specializacija glede na to omejeno število ni mogoča ali priporočljiva. Zlasti da bi države članice zagotovile čim večjo strokovnost in učinkovitost verige izvrševanja, bi morale proučiti tudi možnost postavitve specializiranih preiskovalnih enot, tožilcev in sodnikov za obravnavo okoljskih kazenskih zadev. Splošna kazenska sodišča bi lahko zagotovila specializirane senate sodnikov. Vsem zadevnim organom izvrševanja bi moralo biti na voljo tehnično strokovno znanje.
- (62) Da bi države članice zagotovile učinkovit, celovit in skladen sistem izvrševanja, ki vključuje ukrepe upravnega, civilnega in kazenskega prava, bi morale organizirati notranje sodelovanje in komunikacijo med vsemi svojimi pristojnimi organi, vključenimi v izvrševanje upravnega in kazenskega prava, vključno z vsemi organi, ki izvajajo preventivne kaznovalne in sanacijske naloge.
- (63) V skladu z veljavnimi pravili bi morale države članice na področjih v njihovi pristojnosti medsebojno sodelovati tudi v okviru agencij Unije, zlasti Eurojusta in Europol, ter organov Unije, vključno z Evropskim javnim tožilstvom in Evropskim uradom za boj proti goljufijam. Brez poseganja v pravila o čezmejnem sodelovanju in medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah bi bilo treba tako sodelovanje zagotoviti, da se zagotovi učinkovito ukrepanje proti kaznivim dejanjem, opredeljenim v tej direktivi, ter vključiti tehnično in operativno pomoč, ki jo Eurojust po potrebi zagotovi pristojnim nacionalnim organom, če jo ti organi potrebujejo za usklajevanje preiskav. Komisija bi lahko po potrebi zagotovila pomoč. Taka pomoč ne bi smela pomeniti, da Komisija sodeluje v postopkih preiskav ali kazenskega pregona, ki jih v zvezi s posameznimi kazenskimi zadevami izvajajo pristojni nacionalni organi, in se ne bi smela razumeti, kot da vključuje finančno podporo ali katero koli drugo proračunsko obveznost Komisije.
- (64) Države članice bi morale zagotoviti, da si pristojni nacionalni organi izmenjujejo informacije o osebah, obsojenih za kazniva dejanja, opredeljena v tej direktivi, v skladu z Okvirnim sklepom Sveta 2009/315/PNZ⁽¹⁵⁾.
- (65) Da bi države članice zagotovile skladen pristop k boju proti okoljski kriminaliteti, bi morale sprejeti, objaviti, izvajati in redno pregledovati nacionalno strategijo za boj proti kaznivim dejanjem zoper okolje, v kateri bi določile cilje, prednostne naloge ter ustrezne ukrepe in potrebne vire. Ta nacionalna strategija bi morala obravnavati zlasti cilje in prednostne naloge nacionalne politike na področju okoljske kriminalitete, metode usklajevanja in sodelovanja med pristojnimi organi, postopke in mehanizme za redno spremljanje in ocenjevanje doseženih rezultatov ter pomoč evropskih mrež, ki obravnavajo zadeve, neposredno povezane z bojem proti kaznivim dejanjem zoper okolje in

⁽¹⁵⁾ Okvirni sklep Sveta 2009/315/PNZ z dne 26. februarja 2009 o organizaciji in vsebini izmenjave informacij iz kazenske evidence med državami članicami (UL L 93, 7.4.2009, str. 23).

povezanimi kršitvam. Države članice bi morale imeti možnost določiti ustrezno obliko take strategije, pri kateri bi se lahko upoštevale njihove ustavne tradicije v smislu delitve oblasti in pristojnosti ter bi bila bodisi sektorska bodisi vključena v del širšega strateškega dokumenta. Ne glede na to, ali države članice predvidijo sprejetje ene ali več strategij, bi morala njihova splošna vsebina zajemati ozemlje celotne države članice.

- (66) Za učinkovito obravnavo kaznivih dejanj zoper okolje iz te direktive morajo pristojni organi v državah članicah zbirati točne, dosledne in primerljive statistične podatke o teh kaznivih dejanjih. Države članice bi zato morale zagotoviti vzpostavitev ustreznega sistema za beleženje, pripravo in posredovanje obstoječih statističnih podatkov o kaznivih dejanjih, opredeljenih v tej direktivi. Te statistične podatke bi morale države članice uporabiti pri strateškem in operativnem načrtovanju dejavnosti izvrševanja, analizi obsega in trendov kaznivih dejanj zoper okolje ter za zagotavljanje informacij državljanom. Države članice bi morale Komisiji posredovati ustrezne statistične podatke o postopkih na področju okoljske kriminalitete, pridobljene iz podatkov, ki že obstajajo na centralizirani ali decentralizirani ravni v celotni državi članici. Komisija bi morala redno ocenjevati in v poročilu objaviti rezultate ocene na podlagi statističnih podatkov, ki jih posredujejo države članice.
- (67) Statistični podatki o kaznivih dejanjih zoper okolje, posredovani v skladu s to direktivo, bi morali biti primerljivi med državami članicami in pridobljeni na podlagi skupnih minimalnih standardov. Da bi se zagotovili enotni pogoji izvajanja te direktive, bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila za določitev standardne oblike za prenos statističnih podatkov. Navedena pooblastila bi bilo treba izvrševati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁶⁾.
- (68) V skladu s postopkom v odboru iz te direktive bi bilo treba določiti standardno obliko za prenos statističnih podatkov o vrstah in ravneh sankcij Komisiji, vključno z informacijami o kategorijah povezanih kaznivih dejanj, v skladu s to direktivo.
- (69) V skladu s členoma 1 in 2 ter členom 4a(1) Protokola št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in PDEU, in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola Irska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.
- (70) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 22 o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.
- (71) Ta direktiva spreminja in razširja določbe Direktive 2008/99/ES. Ker so potrebne znatne spremembe tako glede števila kot glede vsebine, bi bilo treba zaradi večje jasnosti v celoti nadomestiti Direktivo 2008/99/ES za države članice, za katere je ta direktiva zavezujoča.
- (72) Direktiva 2005/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁷⁾ je bila dopolnjena z Direktivo 2009/123/ES, in sicer z določbami o kaznivih dejanjih in sankcijah za izpuste onesnaževalnih snovi z ladij. Taka kazniva dejanja in sankcije bi morali spadati na področje uporabe te direktive. Zato bi bilo treba za države članice, za katere je ta direktiva zavezujoča, Direktivo 2009/123/ES nadomestiti. Ta nadomestitev ne bi smela posegati v obveznost navedenih držav članic glede roka za prenos navedene direktive v nacionalno pravo. Zato bi bilo treba v zvezi z državami članicami, za katere je ta direktiva zavezujoča, sklicevanja na določbe Direktive 2005/35/ES, ki so bile dodane ali nadomeščene z Direktivo 2009/123/ES, razumeti kot sklicevanja na to direktivo. Za države članice, za katere ta direktiva ni zavezujoča, bi morala biti še naprej zavezujoča Direktiva 2005/35/ES, kot je bila spremenjena z Direktivo 2009/123/ES.

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

⁽¹⁷⁾ Direktiva 2005/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. septembra 2005 o onesnaževanju morja z ladij in uvedbi kazni za kršitve v zvezi z onesnaževanjem, vključno s kazenskimi sankcijami (UL L 255, 30.9.2005, str. 11).

- (73) Ker cilja te direktive, in sicer zagotoviti skupne opredelitve kaznivih dejanj zoper okolje in razpoložljivost učinkovitih, odvrtilnih in sorazmernih kazenskih sankcij za huda kazniva dejanja, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se, med drugim, zaradi čezmejne škode, ki jo lahko zadevna nezakonita ravnanja povzročijo okolju, in zaradi obsega in učinkov, ki so potrebni, lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za uresničitev navedenih ciljev.
- (74) Obveznosti iz te direktive ne posegajo v pravo Unije o procesnih pravicah v kazenskih postopkih in države članice bi morale zagotoviti, da se v celoti spoštujejo procesne pravice osumljenih ali obtoženih oseb v kazenskih postopkih.
- (75) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, priznana zlasti v Listini, vključno s pravico do varstva osebnih podatkov, svobodo izražanja in obveščanja, svobodo gospodarske pobude, pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sojenja, domnevo nedolžnosti in pravico do obrambe, načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in sankcij ter pravico, da se za isto kaznivo dejanje v kazenskih postopkih ne sodi ali kaznuje dvakrat. Namen te direktive je zagotovitev popolnega spoštovanja navedenih pravic in načel ter bi jo bilo treba ustrezno izvajati –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Predmet urejanja

Ta direktiva določa minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in sankcij za učinkovitejše varstvo okolja ter glede ukrepov za preprečevanje okoljske kriminalitete in boj proti njej ter učinkovito izvrševanje okoljskega prava Unije.

Člen 2

Opredelitev pojmov

1. Izrazi, ki se v tej direktivi uporabljajo za opisovanje ravnanj, navedenih v členu 3(2), se po potrebi razlagajo v skladu z opredelitvami iz prava Unije, kot je navedeno v členu 3(1), točka (a).
2. V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
 - (a) „pravna oseba“ pomeni kateri koli pravni subjekt, ki ima ta status v skladu z veljavnim nacionalnim pravom, z izjemo držav ali javnih organov, ki izvršujejo državno oblast, ter javnih mednarodnih organizacij;
 - (b) „habitat na zavarovanem območju“ pomeni vsak habitat vrste, katerega območje je razglašeno za posebno območje varstva na podlagi člena 4(1) ali (2) Direktive 2009/147/ES, ali vsak naravni habitat ali habitat vrste, katerega območje je razglašeno za posebno ohranitveno območje v skladu s členom 4(4) Direktive 92/43/EGS ali katerega območje je navedeno kot območje, pomembno za Skupnost, v skladu s členom 4(2) Direktive 92/43/EGS;
 - (c) „ekosistem“ pomeni dinamično celoto rastlinskih in živalskih združb ter združb gliv in mikroorganizmov ter njihovega neživega okolja, ki vzajemno delujejo kot funkcionalna enota, ter vključuje habitatne tipe, habitate vrst in populacije vrst.

Člen 3

Kazniva dejanja

1. Države članice zagotovijo, da ravnanje iz odstavkov 2 in 3 tega člena, kadar je naklepno, in ravnanje iz odstavka 4 tega člena, kadar je storjeno vsaj iz hude malomarnosti, predstavlja kaznivo dejanje, kadar je to ravnanje nezakonito.

Za namene te direktive je ravnanje nezakonito, kadar krši:

- (a) pravo Unije, ki prispeva k uresničitvi enega od ciljev okoljske politike Unije iz člena 191(1) PDEU, ali
- (b) zakon ali drug predpis države članice ali odločitev pristojnega organa države članice, s katero se uveljavlja pravo Unije iz točke (a).

Tako ravnanje je nezakonito tudi, kadar se izvaja na podlagi dovoljenja, ki ga je izdal pristojni organ v državi članici, če je bilo tako dovoljenje pridobljeno na goljufiv način ali s korupcijo, izsiljevanjem ali prisilo ali če tako dovoljenje očitno krši ustrezne zahteve materialnega prava;

2. Države članice zagotovijo, da naslednja ravnanja predstavljajo kaznivo dejanje, kadar so nezakonita in naklepna:

- (a) izpusti, emisije ali vnosi količine materialov ali snovi, energije ali ionizirajočega sevanja v zrak, tla ali vodo, kar povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (b) dajanje na trg – s čimer se krši prepoved ali druga zahteva, katere cilj je varstvo okolja – proizvoda, katerega uporaba v velikem obsegu, in sicer njegova uporaba s strani več uporabnikov, ne glede na njihovo število, povzroči izpuste, emisije ali vnose količine materialov ali snovi, energije ali ionizirajočega sevanja v zrak, tla ali vodo ter povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (c) proizvodnja, dajanje na trg ali omogočanje dostopnosti na trgu, izvoz ali uporaba snovi, in sicer samih, v zmesih ali v izdelkih, vključno z njihovo vključitvijo v izdelke, kadar tako ravnanje povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo, znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam, in:

(i) je omejena v skladu z naslovom VIII Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁸⁾ in Prilogo XVII k navedeni uredbi;

(ii) je prepovedana v skladu z naslovom VII Uredbe (ES) št. 1907/2006;

(iii) ni v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁹⁾;

(iv) ni v skladu z Uredbo (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁰⁾;

(v) ni v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²¹⁾ ali

⁽¹⁸⁾ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

⁽¹⁹⁾ Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24.11.2009, str. 1).

⁽²⁰⁾ Uredba (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o dostopnosti na trgu in uporabi biocidnih proizvodov (UL L 167, 27.6.2012, str. 1).

⁽²¹⁾ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1).

(vi) je prepovedana v skladu s Prilogo I k Uredbi (EU) 2019/1021 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²²⁾;

- (d) izdelava, uporaba, skladiščenje, uvoz ali izvoz živega srebra, živosrebrskih spojin, zmesi živega srebra in proizvodov z dodanim živim srebrom, kadar tako ravnanje ne izpolnjuje zahtev, določenih v Uredbi (EU) 2017/852 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²³⁾, ter povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (e) izvedba projektov v smislu člena 1(2), točka (a), kot je navedeno v členu 4(1) in (2), Direktive 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁴⁾, kjer se tako ravnanje izvaja brez soglasja za izvedbo in povzroči ali bi lahko povzročilo znatno škodo kakovosti zraka ali tal ali kakovosti ali stanju vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (f) zbiranje, prevoz ali obdelava odpadkov, nadzorovanje takih postopkov in dejavnosti po zaprtju odlagališč, vključno z dejanji, ki jih izvedejo kot trgovci ali posredniki, kadar se tako ravnanje:
 - (i) nanaša na nevarne odpadke, kot so opredeljeni v členu 3(2) Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁵⁾, in zadeva nezanemarljive količine takih odpadkov ali
 - (ii) se nanaša na druge odpadke, razen odpadke iz točke (i), in povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (g) pošiljanje odpadkov v smislu člena 2, točka 26, Uredbe (EU) 2024/1157 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁶⁾, kadar se tako ravnanje nanaša na nezanemarljivo količino, ne glede na to, ali je pošiljanje izvedeno v eni pošiljki ali v več pošiljkah, ki se zdijo povezane;
- (h) recikliranje ladij, ki spadajo na področje uporabe Uredbe (EU) št. 1257/2013 Evropskega parlamenta in Sveta, kadar tako ravnanje ne izpolnjuje zahtev iz člena 6(2), točka (a), navedene uredbe;
- (i) izpust onesnaževalnih snovi z ladij, ki spada na področje uporabe člena 3 Direktive 2005/35/ES, na katerem koli območju iz člena 3(1) navedene direktive, kar povzroči ali bi lahko povzročilo poslabšanje kakovosti vode ali škodilo morskemu okolju, razen kadar tak izpust z ladij izpolnjuje pogoje za izjeme iz člena 5 navedene direktive;

⁽²²⁾ Uredba (EU) 2019/1021 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o obstojnih organskih onesnaževalih (UL L 169, 25.6.2019, str. 45).

⁽²³⁾ Uredba (EU) 2017/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o živem srebru in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1102/2008 (UL L 137, 24.5.2017, str. 1).

⁽²⁴⁾ Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1).

⁽²⁵⁾ Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).

⁽²⁶⁾ Uredba (EU) 2024/1157 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o pošiljkah odpadkov, spremembi uredb (EU) št. 1257/2013 in (EU) 2020/1056 ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1013/2006 (UL L, 2024/1157, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj>).

- (j) delovanje ali zaprtje obrata, v katerem se opravlja nevarna dejavnost ali v katerem se skladišči ali uporabljajo nevarne snovi ali zmesi, kadar tako ravnanje in taka nevarna dejavnost, snov ali zmes spadajo na področje uporabe Direktive 2012/18/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁷⁾ ali Direktive 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁸⁾ in tako ravnanje povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (k) gradnja, delovanje in razstavljanje naprave, kadar tako ravnanje in taka naprava spadata na področje uporabe Direktive 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁹⁾ in tako ravnanje povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (l) izdelava, proizvodnja, obdelovanje, uporaba, hramba, skladiščenje, prevoz, uvoz, izvoz, odstranjevanje radioaktivnega materiala ali radioaktivnih snovi ali ravnanje z radioaktivnim materialom ali radioaktivnimi snovmi, kadar tako ravnanje in tak material ali snov spadata na področje uporabe direktiv Sveta 2013/59/Euratom ⁽³⁰⁾, 2014/87/Euratom ⁽³¹⁾ ali 2013/51/Euratom ⁽³²⁾ in tako ravnanje povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (m) odvzem površinske ali podzemne vode v smislu Direktive 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³³⁾, kadar tako ravnanje povzroči ali bi lahko povzročilo znatno škodo ekološkemu stanju ali ekološkemu potencialu teles površinske vode ali količinskemu stanju teles podzemnih voda;
- (n) usmrnitev, uničevanje, odvzem, posedovanje, prodaja ali ponujanje v prodajo primerka ali primerkov prosto živečih živalskih ali rastlinskih vrst iz priloge IV ali priloge V, kadar za vrste iz te priloge veljajo isti ukrepi kot za vrste iz Priloge IV k Direktivi Sveta 92/43/EGS ⁽³⁴⁾ in primerka ali primerkov vrst iz člena 1 Direktive 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁵⁾, razen kadar se tako ravnanje nanaša na zanemarljivo količino takih primerkov;
- (o) trgovanje s primerkom ali primerki prosto živečih živalskih ali rastlinskih vrst ali njihovimi deli ali iz njih izdelanimi izdelki, navedenimi v prilogah A in B k Uredbi Sveta (ES) št. 338/97 ⁽³⁶⁾, in uvoz primerka ali primerkov teh vrst, njihovih delov ali iz njih izdelanih izdelkov, navedenih v prilogi C k navedeni uredbi, razen kadar se ravnanje nanaša na zanemarljivo količino takih primerkov;

⁽²⁷⁾ Direktiva 2012/18/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, v katere so vključene nevarne snovi, ki spreminja in nato razveljavlja Direktivo Sveta 96/82/ES (UL L 197, 24.7.2012, str. 1).

⁽²⁸⁾ Direktiva 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) (UL L 334, 17.12.2010, str. 17).

⁽²⁹⁾ Direktiva 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. junija 2013 o varnosti naftnih in plinskih dejavnosti na morju in spremembi Direktive 2004/35/ES (UL L 178, 28.6.2013, str. 66).

⁽³⁰⁾ Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L 13, 17.1.2014, str. 1).

⁽³¹⁾ Direktiva Sveta 2014/87/Euratom z dne 8. julija 2014 o spremembi Direktive 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (UL L 219, 25.7.2014, str. 42).

⁽³²⁾ Direktiva Sveta 2013/51/Euratom z dne 22. oktobra 2013 o določitvi zahtev za varstvo zdravja prebivalstva pred radioaktivnimi snovmi v vodi, namenjeni za porabo človeka (UL L 296, 7.11.2013, str. 12).

⁽³³⁾ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1).

⁽³⁴⁾ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7).

⁽³⁵⁾ Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26.1.2010, str. 7).

⁽³⁶⁾ Uredba Sveta (ES) št. 338/97 z dne 9. decembra 1996 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (UL L 61, 3.3.1997, str. 1).

- (p) dajanje na trg Unije ali omogočanje dostopnosti na trgu Unije ali izvoz iz trga Unije zadevnih primarnih proizvodov ali zadevnih proizvodov, v nasprotju s prepovedjo iz člena 3 Uredbe (EU) 2023/1115, razen kadar se tako ravnanje nanaša na zanemarljivo količino;
- (q) vsako ravnanje, ki povzroča slabšanje stanja habitata na zavarovanem območju ali vznemirjanje živalskih vrst, navedenih v Prilogi II, točka (a), k Direktivi 92/43/EGS, na zavarovanem območju, v smislu člena 6(2) navedene direktive, kadar je tako poslabšanje ali vznemirjanje znatno;
- (r) vnos na ozemlje Unije, dajanje na trg, posedovanje, vzreja, prevoz, uporaba, izmenjava, dovoljevanje razmnoževanja, rasti ali gojenja, sproščanje v okolje ali širjenje invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, kadar se s takim ravnanjem krši:
 - (i) omejitve iz člena 7(1) Uredbe (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁷⁾ in tako ravnanje povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam ali
 - (ii) pogoj iz dovoljenja, izdanega na podlagi člena 8, ali iz pooblastila izdanega na podlagi člena 9 Uredbe (EU) št. 1143/2014, kar povzroči ali bi lahko povzročilo smrt osebe ali hudo telesno poškodbo ali znatno škodo kakovosti zraka, tal ali vode ali znatno škodo ekosistemu, živalim ali rastlinam;
- (s) proizvodnja, dajanje na trg, uvoz, izvoz, uporaba ali sproščanje snovi, bodisi samih ali v obliki zmesi, ki tanjšajo ozonski plašč, bodisi samih ali v obliki zmesi, kot je navedeno v členu 2, točka (a), Uredbe (EU) 2024/590 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁸⁾, ali proizvodnja, dajanje na trg, uvoz, izvoz ali uporaba izdelkov in opreme ter njihovih delov, ki vsebujejo ali za svoje delovanje potrebujejo ozonu škodljive snovi, kot je navedeno v členu 2(b) navedene Uredbe;
- (t) proizvodnja, dajanje na trg, uvoz, izvoz, uporaba ali sproščanje fluoriranih toplogrednih plinov, bodisi samih ali v obliki zmesi, kot je navedeno v členu 2, točka (a), Uredbe (EU) 2024/573 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁹⁾, ali proizvodnja, dajanje na trg, uvoz, izvoz ali uporaba izdelkov in opreme ter njihovih delov, ki vsebujejo fluorirane toplogredne pline ali za svoje delovanje potrebujejo te pline, kot je navedeno v členu 2, točka (b), navedene uredbe, ali začetek uporabe takih izdelkov in opreme;

3. Države članice zagotovijo, da kazniva dejanja povezana z ravnanjem iz odstavka 2, predstavljajo hujša kazniva dejanja, če tako ravnanje povzroči:

- (a) uničenje ali obsežno in znatno škodo, ki je bodisi nepopravljiva bodisi dolgotrajna, ekosistemu znatne velikosti ali okoljske vrednosti ali habitatu na zavarovanem območju ali
- (b) obsežno in znatno škodo, ki je nepopravljiva ali dolgotrajna za kakovost zraka, tal ali vode.

4. Države članice zagotovijo, da ravnanje iz odstavka 2, točke (a) do (d), točki (f) in (g), točke (i) do (q), točka (r)(ii) ter točki (s) in (t), predstavlja kaznivo dejanje, kadar je to ravnanje nezakonito in storjeno vsaj iz hude malomarnosti.

⁽³⁷⁾ Uredba (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (UL L 317, 4.11.2014, str. 35).

⁽³⁸⁾ Uredba (EU) 2024/590 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. februarja 2024 o snoveh, ki tanjšajo ozonski plašč, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1005/2009 (UL L, 2024/590, 20.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/590/oj>).

⁽³⁹⁾ Uredba (EU) 2024/573 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. februarja 2024 o fluoriranih toplogrednih plinih, spremembi Direktive (EU) 2019/1937 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 517/2014 (UL L, 2024/573, 20.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/573/oj>).

5. Poleg kaznivih dejanj, povezanih z ravnanjem iz odstavka 2, lahko države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom določijo dodatna kazniva dejanja za varstvo okolja.

6. Države članice zagotovijo, da se pri ocenjevanju, ali je škoda ali verjetna škoda znatna, v zvezi z ravnanjem iz odstavka 2, točke (a) do (e), točka (f)(ii), točke (j) do (m) in točka (r), po potrebi upošteva eden ali več naslednjih elementov:

- (a) izhodiščno stanje prizadetega okolja;
- (b) ali je škoda dolgoročna, srednjeročna ali kratkoročna;
- (c) obseg škode;
- (d) popravljivost škode.

7. Države članice zagotovijo, da se pri ocenjevanju, ali bi ravnanje iz odstavka 2, točke (a) do (e), točka (f)(ii), točke (i) do (m) in točka (r), lahko povzročilo škodo kakovosti zraka ali tal ali kakovosti ali stanju vode ali ekosistemu, živalim ali rastlinam, po potrebi upošteva eden ali več naslednjih elementov:

- (a) ravnanje se nanaša na dejavnost, ki se šteje za tvegano ali nevarno za okolje ali zdravje ljudi in za katero je potrebno dovoljenje, ki ni bilo pridobljeno ali upoštevano;
- (b) obseg preseganja regulativnega praga, vrednosti, ali drugega obveznega parametra, določenega v pravu Unije ali nacionalnem pravu iz odstavka 1, drugi pododstavek, točki (a) in (b), ali v dovoljenju, ki je bilo izdano za zadevno dejavnost;
- (c) ali je material ali snov uvrščena med nevarne snovi ali kako drugače navedena kot škodljiva za okolje ali zdravje ljudi.

8. Države članice zagotovijo, da se pri ocenjevanju, ali je količina zanemarljiva ali nezanemarljiva za namene odstavka 2, točka (f)(i) in točke (g), (n), (o) in (p), po potrebi upošteva eden ali več naslednjih elementov:

- (a) število zadevnih predmetov;
- (b) obseg preseganja regulativnega praga, vrednosti ali drugega obveznega parametra, določenega v pravu Unije ali nacionalnem pravu, navedenem v odstavku 1, drugi pododstavek, točki (a) in (b);
- (c) stanje ohranjenosti zadevnih živalskih ali rastlinskih vrst;
- (d) stroški sanacije okolja, kadar jih je mogoče oceniti.

Člen 4

Napeljevanje, pomoč in poskus

1. Države članice zagotovijo, da se napeljevanje k storitvi in pomoč pri storitvi kaznivega dejanja, zajetega v členu 3(2) in (3), kaznuje kot kaznivo dejanje.

2. Države članice zagotovijo, da se poskus storitve kaznivega dejanja, zajetega v členu 3(2), točke (a) do (d), točki (f) in (g), točke (i) do (m), ter točke (o), (p), (r), (s) in (t), kaznuje kot kaznivo dejanje.

Člen 5

Sankcije za fizične osebe

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se kazniva dejanja iz členov 3 in 4 kaznujejo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi sankcijami.

2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da je za:

- (a) kazniva dejanja, zajeta v členu 3(2), točke (a) do (d) ter točke (f), (j), (k), (l) in (r), najvišja zagrožena zaporna kazen najmanj deset let, če povzročijo smrt katere koli osebe;

- (b) kazniva dejanja, zajeta v členu 3(3) najvišja zagrožena zaporna kazen najmanj osem let;
- (c) kazniva dejanja, zajeta v členu 3(4), kadar se navedeni odstavek nanaša na člen 3(2), točke (a) do (d) ter točke (f), (j), (k) in (l), najvišja zagrožena zaporna kazen najmanj pet let, če povzročijo smrt katere koli osebe;
- (d) kazniva dejanja, zajeta v členu 3(2), točke (a) do (l) ter točke (p), (s) in (t), najvišja zagrožena zaporna kazen najmanj pet let;
- (e) kazniva dejanja, zajeta v členu 3(2), točke (m), (n), (o), (q) in (r), najvišja zagrožena zaporna kazen najmanj tri leta.

3. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se za fizične osebe, ki so storile kazniva dejanja iz členov 3 in 4, lahko uporabijo dodatne kazenske ali nekazenske sankcije ali ukrepi, ki lahko vključujejo:

- (a) obveznost:
 - (i) obnove okolja v določenem obdobju, če je škoda popravljiva, ali
 - (ii) plačila odškodnine za škodo okolju, če je škoda nepopravljiva ali če storilec obnove ne more izvesti;
- (b) denarne kazni, ki so sorazmerne s težo ravnanja ter individualnimi, finančnimi in drugimi okoliščinami zadevne fizične osebe in ki se po potrebi določijo ob upoštevanju resnosti in trajanja škode, povzročene okolju, ter finančnih koristi, ki so nastale s kaznivim dejanjem;
- (c) onemogočenje dostopa do javnih sredstev, vključno s postopki javnega naročanja, nepovratnimi sredstvi, koncesijami in dovoljenji;
- (d) prepoved zasedanja vodilnega položaja enake vrste v pravni osebi, kot tistega, ki se je uporabil za storitev kaznivega dejanja;
- (e) odvzem dovoljenj in pooblastil za opravljanje dejavnosti, ki so privedle do zadevnega kaznivega dejanja;
- (f) začasne prepovedi kandidiranja za javno funkcijo;
- (g) kadar obstaja javni interes in na podlagi ocene za vsak primer posebej, objavo celotne sodne odločbe ali njenega dela, ki se nanaša na storjeno kaznivo dejanje, in izrečenih sankcij ali ukrepov, kar lahko vključuje osebne podatke obsojenih oseb le v ustrezno utemeljenih izjemnih primerih.

Člen 6

Odgovornost pravnih oseb

1. Države članice zagotovijo, da so pravne osebe lahko odgovorne za kazniva dejanja iz členov 3 in 4, kadar jih je v njihovo korist storila katera koli oseba, ki je delovala bodisi individualno bodisi kot del organa pravne osebe, in ima vodilni položaj znotraj zadevne pravne osebe, in sicer na podlagi:

- (a) pooblastila za zastopanje pravne osebe,
- (b) pooblastila za sprejemanje odločitev v imenu pravne osebe ali
- (c) pooblastila za opravljanje nadzora v pravni osebi.

2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so lahko pravne osebe odgovorne za to, da je pomanjkanje nadzora ali kontrole s strani osebe iz odstavka 1 omogočilo storitev kaznivega dejanja iz členov 3 in 4 v korist te pravne osebe s strani osebe v njeni pristojnosti.

3. Odgovornost pravnih oseb na podlagi odstavkov 1 in 2 tega člena ne izključuje kazenskih postopkov proti fizičnim osebam, ki so storilci kaznivih dejanj, napeljevalci ali pomagači pri kaznivih dejanjih iz členov 3 in 4.

Člen 7

Sankcije za pravne osebe

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se pravna oseba, odgovorna v skladu s členom 6 (1) ali (2), kaznuje z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi ali nekazenskimi sankcijami ali ukrepi.

2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da sankcije ali ukrepi za pravne osebe, ki so na podlagi člena 6(1) ali (2) odgovorne za kazniva dejanja iz členov 3 in 4, vključujejo kazenske ali nekazenske denarne kazni ter lahko vključujejo tudi druge kazenske ali nekazenske sankcije ali ukrepe, kot so:

(a) obveznost:

(i) obnove okolja v določenem obdobju, če je škoda popravljiva, ali

(ii) plačila odškodnine za škodo okolju, če je škoda nepopravljiva ali če storilec obnove ne more izvesti;

(b) odvzem pravice do javnih ugodnosti ali pomoči;

(c) onemogočenje dostopa do javnih sredstev, vključno s postopki javnega naročanja, nepovratnimi sredstvi, koncesijami in dovoljenji;

(d) začasno ali stalno prepoved opravljanja poslovnih dejavnosti;

(e) odvzem dovoljenj in pooblastil za opravljanje dejavnosti, ki so privedle do kaznivega dejanja;

(f) uvedbo sodnega nadzora;

(g) prenehanje pravne osebe na podlagi sodne odločbe;

(h) zaprtje poslovalnic, uporabljenih za storitev kaznivega dejanja;

(i) obveznost vzpostavitve sheme potrebne skrbnosti za povečanje skladnosti z okoljskimi standardi;

(j) kadar obstaja javni interes, objavo celotne sodne odločbe ali njenega dela, ki se nanaša na storjeno kaznivo dejanje in izrečene sankcije ali ukrepe, brez poseganja v pravila o zasebnosti in varstvu osebnih podatkov.

3. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se vsaj za pravne osebe, odgovorne na podlagi člena 6(1), kazniva dejanja, zajeta v členu 3(2), kaznujejo s kazenskimi ali nekazenskimi denarnimi kaznimi, katerih znesek je sorazmeren z težo ravnanja ter individualnimi, finančnimi in drugimi okoliščinami zadevne pravne osebe. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da najvišja raven takih denarnih kazni ni nižja od:

(a) za kazniva dejanja, zajeta v členu 3(2), točke (a) do (l) ter točke (p), (s), in (t):

(i) 5 % skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu v poslovnem letu pred letom storitve kaznivega dejanja ali v poslovnem letu pred odločitvijo o naložitvi denarne kazni ali

(ii) zneska v višini 40 000 000 EUR;

(b) za kazniva dejanja, zajeta v členu 3(2), točke (m), (n), (o), (q) in (r):

(i) 3 % skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu v poslovnem letu pred letom storitve kaznivega dejanja ali v poslovnem letu pred odločitvijo o naložitvi denarne kazni ali

(ii) zneska v višini 24 000 000 EUR.

Države članice lahko določijo pravila za primere, kadar zneska denarne kazni ni mogoče določiti na podlagi skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu v poslovnem letu pred letom storitve kaznivega dejanja ali v poslovnem letu pred odločitvijo o naložitvi denarne kazni.

4. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se pravne osebe, odgovorne na podlagi člena 6 za kazniva dejanja, zajeta v členu 3(3), kaznujejo s strožjimi kazenskimi ali nekazenskimi sankcijami ali ukrepi, ki se uporabljajo za kazniva dejanja, zajeta v členu 3(2).

Člen 8

Obteževalne okoliščine

V kolikor naslednje okoliščine niso med sestavnimi elementi kaznivih dejanj iz člena 3, države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se v zvezi z zadevnimi kaznivimi dejanji iz členov 3 in 4, ena ali več naslednjih okoliščin lahko, v skladu z nacionalnim pravom, šteje za obteževalno okoliščino:

(a) kaznivo dejanje je povzročilo uničenje ali nepopravljivo ali dolgotrajno znatno škodo ekosistemu;

(b) kaznivo dejanje je bilo storjeno v okviru hudodelske združbe v smislu Okvirnega sklepa Sveta 2008/841/PNZ⁽⁴⁰⁾;

(c) kaznivo dejanje je vključevalo storilčevo uporabo lažnih ali ponarejenih dokumentov;

(d) kaznivo dejanje je storil javni uslužbenec pri opravljanju svojih nalog;

(e) storilec je bil predhodno pravnomočno obsojen za kazniva dejanja iste vrste kot tista iz člena 3 ali 4;

(f) s kaznivim dejanjem so bile neposredno ali posredno ustvarjene znatne finančne koristi oziroma je bilo pričakovano, da bodo take koristi ustvarjene, ali se je bilo z njim mogoče neposredno ali posredno izogniti znatnim stroškom, v kolikor je take koristi oziroma stroške mogoče določiti;

(g) storilec je uničil dokaze ali ustrašoval priče ali pritožnike;

⁽⁴⁰⁾ Okvirni Sklep Sveta 2008/841/PNZ z dne 24. oktobra 2008 o boju proti organiziranemu kriminalu (UL L 300, 11.11.2008, str. 42).

- (h) kaznivo dejanje je bilo storjeno na območju, ki je razglašeno za posebno območje varstva v skladu s členom 4(1) ali (2) Direktive 2009/147/ES ali za posebno ohranitveno območje v skladu s členom 4(4) Direktive 92/43/EGS ali ki je navedeno kot območje, pomembno za Skupnost, v skladu s členom 4(2) Direktive Sveta 92/43/EGS.

Obteževalna okoliščina iz točke (a) tega člena se ne uporablja za kazniva dejanja, zajeta v členu 3(3).

Člen 9

Olajševalne okoliščine

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se v zvezi z zadevnimi kaznivimi dejanji iz členov 3 in 4 ena ali več naslednjih okoliščin lahko, v skladu z nacionalnim pravom šteje za olajševalno okoliščino:

- (a) storilec obnovi okolje v prejšnje stanje, kadar taka obnova ni obveznost na podlagi Direktive 2004/35/ES, ali pred začetkom kazenske preiskave sprejme ukrepe za zmanjšanje vpliva in obsega škode ali škodo odpravi;
- (b) storilec kaznivega dejanja upravnim ali pravosodnim organom zagotovi informacije, ki jih drugače ne bi mogli pridobiti in jim s tem pomaga:
- (i) prepoznati ali privedi pred sodišče druge storilce kaznivega dejanja;
- (ii) poiskati dokaze.

Člen 10

Začasno zavarovanje in odvzem

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi omogočijo spremljanje, identifikacijo, začasno zavarovanje in odvzem predmetov, uporabljenih za kazniva dejanja iz členov 3 in 4, ter premoženjske koristi, pridobljene s kaznivimi dejanji iz členov 3 in 4.

Države članice, ki jih zavezuje Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴¹⁾, sprejmejo ukrepe iz prvega odstavka v skladu z navedeno direktivo.

Člen 11

Zastaralni roki

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi določijo zastaralni rok, v katerem je v zvezi s kaznivimi dejanji iz členov 3 in 4 po njihovi storitvi na voljo dovolj časa za preiskavo, kazenski pregon, sojenje in razsojanje, da se navedena kazniva dejanja učinkovito obravnavajo.

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi določijo zastaralni rok, ki omogoča, da se izvršijo sankcije, izrečene po pravnomočni sodbi za kazniva dejanja iz členov 3 in 4 v dovolj dolgem obdobju po tej sodbi.

2. Zastaralni rok iz odstavka 1, prvi pododstavek, je naslednji:

- (a) najmanj deset let od storitve kaznivega dejanja, ki se kaznuje z najvišjo zagroženo zaporno kaznijo najmanj desetih let;
- (b) najmanj pet let od storitve kaznivega dejanja, ki se kaznuje z najvišjo zagroženo zaporno kaznijo najmanj petih let;

⁽⁴¹⁾ Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji (UL L 127, 29.4.2014, str. 39).

(c) najmanj tri leta od storitve kaznivega dejanja, ki se kaznuje z najvišjo zagroženo zaporno kaznijo najmanj treh let.

3. Zastaralni rok iz odstavka 1, drugi pododstavek, je naslednji:

(a) najmanj deset let od datuma pravnomočne sodbe v naslednjih primerih:

(i) zaporne več kot petih let; oziroma

(ii) zaporne kazni za kaznivo dejanje, ki se kaznuje z najvišjo zagroženo zaporno kaznijo najmanj desetih let;

(b) najmanj pet let od datuma pravnomočne sodbe v naslednjih primerih:

(i) zaporne kazni več kot enega leta; oziroma

(ii) zaporne kazni za kaznivo dejanje, ki se kaznuje z najvišjo zagroženo zaporno kaznijo najmanj petih let; in

(c) najmanj tri leta od datuma pravnomočne sodbe v naslednjih primerih:

(i) zaporne kazni do enega leta; oziroma

(ii) zaporne kazni za kaznivo dejanje, ki se kaznuje z najvišjo zagroženo zaporno kaznijo najmanj treh let.

4. Države članice lahko z odstopanjem od odstavkov 2 in 3 določijo zastaralni rok, ki je krajši od desetih let, vendar ni krajši kot pet let, če se v primeru posameznih dejanj lahko prekine ali začasno preneha teči.

Člen 12

Pristojnost

1. Vsaka država članica sprejme potrebne ukrepe, s katerimi določi svojo pristojnost za kazniva dejanja iz členov 3 in 4, kadar je:

(a) bilo kaznivo dejanje v celoti ali deloma storjeno na njenem ozemlju;

(b) bilo kaznivo dejanje storjeno na ladji ali zrakoplovu, ki je bila registrirana oziroma je bil registriran v zadevni državi članici ali pluje oziroma leti pod njeno zastavo;

(c) škoda, ki je eden od zakonskih znakov kaznivega dejanja, nastala na njenem ozemlju; ali

(d) storilec kaznivega dejanja njen državljan.

2. Država članica obvesti Komisijo, kadar se odloči razširiti svojo pristojnost na eno ali več kaznivih dejanj iz členov 3 in 4, ki so bila storjena zunaj njenega ozemlja, kadar:

(a) je storilec oseba z običajnim prebivališčem na njenem ozemlju;

(b) je kaznivo dejanje storjeno v korist pravne osebe s sedežem na njenem ozemlju;

(c) je kaznivo dejanje storjeno zoper njenega državljana ali osebo z običajnim prebivališčem v tej državi; ali

(d) je kaznivo dejanje povzročilo resno tveganje za okolje na njenem ozemlju.

Kadar kaznivo dejanje iz členov 3 in 4 spada v pristojnost več kot ene države članice, te države članice skupaj določijo, katera država članica bo vodila kazenski postopek. Zadeva se po potrebi in v skladu s členom 12(2) Okvirnega sklepa Sveta 2009/948/PNZ ⁽⁴²⁾ predloži Eurojustu.

3. Države članice v primerih iz odstavka 1, točki (c) in (d), sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da njihova pristojnost ni pogojena s tem, da se pregon lahko začne šele, ko se država, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, odpove svoji pristojnosti.

Člen 13

Preiskovalna orodja

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so za preiskovanje ali pregon kaznivih dejanj iz členov 3 in 4 na voljo učinkovita in sorazmerna preiskovalna orodja. Po potrebi ta orodja zajemajo posebna preiskovalna orodja, kot so tista, ki se uporabljajo pri boju zoper organizirani kriminal ali v drugih primerih hudih kaznivih dejanj.

Člen 14

Zaščita oseb, ki prijavijo kazniva dejanja zoper okolje ali pomagajo pri njihovem preiskovanju

Brez poseganja v Direktivo (EU) 2019/1937 države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se vsem osebam, ki prijavijo kazniva dejanja iz členov 3 in 4 te direktive, predložijo dokaze ali kako drugače sodelujejo s pristojnimi organi, zagotovi dostop do ukrepov podpore in pomoči v okviru kazenskih postopkov v skladu z nacionalnim pravom.

Člen 15

Objava informacij v javnem interesu in dostop zadevne javnosti do pravnega varstva

Države članice zagotovijo, da imajo osebe, na katere vplivajo ali bi lahko vplivala kazniva dejanja iz členov 3 in 4 te direktive, in osebe, ki imajo zadosten interes ali ki uveljavljajo kršeno pravico, ter nevladne organizacije, ki spodbujajo varstvo okolja in izpolnjujejo zahteve na podlagi nacionalnega prava, ustrezne procesne pravice v postopkih v zvezi s temi kaznivimi dejanji, kadar take procesne pravice za zadevno javnost obstajajo v državi članici v postopkih v zvezi z drugimi kaznivimi dejanji, na primer kot civilna stranka. V takih primerih države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom tudi zagotovijo, da se informacije o poteku postopkov delijo z zadevno javnostjo, kadar se to počne v okviru postopkov v zvezi z drugimi kaznivimi dejanji.

Člen 16

Preprečevanje

Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kot so informacijske kampanje in kampanje za ozaveščanje, namenjene zadevnim deležnikom iz javnega in zasebnega sektorja, ter raziskovalni in izobraževalni programi, katerih cilj je zmanjšati število kaznivih dejanj zoper okolje in zmanjšati tveganje za okoljsko kriminaliteto. Kadar je ustrezno, države članice pri tem sodelujejo s temi deležniki.

Člen 17

Viri

Države članice zagotovijo, da imajo nacionalni organi, ki odkrivajo, preiskujejo in preganjajo kazniva dejanja zoper okolje ali o njih razsojajo, zadostno število usposobljenega osebja ter zadostne finančne, tehnične in tehnološke vire za učinkovito opravljanje svojih nalog, povezanih z izvajanjem te direktive. Države članice ob upoštevanju svojih ustavnih tradicij in strukture svojih pravnih sistemov ter drugih nacionalnih okoliščin ocenijo potrebo po povečanju ravni specializacije teh organov na področju okoljskega kazenskega prava v skladu z nacionalnim pravom.

⁽⁴²⁾ Okvirni sklep Sveta 2009/948/PNZ z dne 30. novembra 2009 o preprečevanju in reševanju sporov o izvajanju pristojnosti v kazenskih postopkih (UL L 328, 15.12.2009, str. 42).

Člen 18**Usposabljanje**

Države članice brez poseganja v neodvisnost sodstva in v različne oblike organizacije pravosodja v Uniji sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo redno specializirano usposabljanje sodnikov, tožilcev, policije in pravosodnega osebja ter osebja pristojnih organov, ki so vključeni v kazenske postopke in preiskovanja, v zvezi s cilji te direktive in primerno nalogam teh sodnikov, tožilcev, policije in pravosodnega osebja ter osebja pristojnih organov.

Člen 19**Usklajevanje in sodelovanje pristojnih organov znotraj države članice**

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi vzpostavijo ustrezne mehanizme za usklajevanje in sodelovanje vseh svojih pristojnih organov, ki sodelujejo pri preprečevanju kaznivih dejanj zoper okolje in boju proti njim, na strateški in operativni ravni. Namen takih mehanizmov je vsaj:

- (a) zagotavljanje skupnih prednostnih nalog in razumevanje odnosa med izvrševanjem kazenskega in upravnega prava;
- (b) izmenjava informacij za strateške in operativne namene v okviru omejitev, določenih v veljavnem pravu Unije in nacionalnem pravu;
- (c) posvetovanje v posameznih preiskavah v okviru omejitev, določenih v veljavnem pravu Unije in nacionalnem pravu;
- (d) izmenjava dobrih praks;
- (e) pomoč evropskim mrežam strokovnih delavcev, ki obravnavajo zadeve, pomembne za boj proti kaznivim dejanjem zoper okolje in povezanim kršitvam.

Mehanizmi iz prvega odstavka se lahko izvajajo v obliki specializiranih usklajevalnih organov, memorandumov o soglasju med pristojnimi organi, nacionalnih mrež za izvrševanje in skupnih dejavnosti usposabljanja.

Člen 20**Sodelovanje med državami članicami in Komisijo ter organi, uradi ali agencijami Unije**

Kadar obstaja sum, da so kazniva dejanja zoper okolje čezmejne narave, pristojni organi zadevnih držav članic preučijo možnost posredovanja informacij v zvezi s temi kaznivimi dejanji ustreznim pristojnim organom.

Brez poseganja v pravila o čezmejnem sodelovanju in medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah države članice, Eurojust, Europol, Evropsko javno tožilstvo, Evropski urad za boj proti goljufijam in Komisija v okviru svojih pristojnosti sodelujejo med seboj v boju proti kaznivim dejanjem iz členov 3 in 4. Eurojust v ta namen, kadar je primerno, zagotovi tehnično in operativno pomoč, ki jo pristojni nacionalni organi potrebujejo za boljše usklajevanje svojih preiskav. Komisija lahko po potrebi zagotovi pomoč.

Člen 21**Nacionalna strategija**

1. Države članice pripravijo in objavijo nacionalno strategijo za boj proti kaznivim dejanjem zoper okolje do 21. maja 2027.

Države članice brez nepotrebnega odlašanja sprejmejo ukrepe za izvajanje svoje nacionalne strategije. Nacionalna strategija obravnava vsaj naslednje:

- (a) cilje in prednostne naloge nacionalne politike na področju kaznivih dejanj zoper okolje, tudi v čezmejnih primerih, ter ureditve za redno ocenjevanje, ali so ti cilji in prednostne naloge doseženi;

- (b) vloge in odgovornosti vseh pristojnih organov, vključenih v boj proti kaznivim dejanjem zoper okolje, tudi kar zadeva usklajevanje in sodelovanje med pristojnimi nacionalnimi organi in s pristojnimi organi Unije ter zagotavljanje pomoči evropskim mrežam, ki obravnavajo zadeve, ki so neposredno pomembne za boj proti tem kaznivim dejanjem, tudi v čezmejnih primerih;
 - (c) način podpiranja specializacije strokovnih sodelavcev na področju izvrševanja, oceno virov, dodeljenih za boj proti okoljski kriminaliteti, in oceno prihodnjih potreb v zvezi s tem.
2. Države članice zagotovijo, da se njihova nacionalna strategija v rednih časovnih presledkih, ki niso daljši od petih let, pregleduje in posodablja na podlagi pristopa, ki temelji na analizi tveganja, da se upoštevajo zadevne spremembe in trendi ter povezane grožnje v zvezi z okoljsko kriminaliteto.

Člen 22

Statistični podatki

1. Države članice zagotovijo, da je vzpostavljen sistem za evidentiranje, pripravo in zagotavljanje anonimiziranih statističnih podatkov za faze prijavljanja in preiskovanja ter sodno fazo v zvezi s kaznivimi dejanji iz členov 3 in 4, da tako spremljajo učinkovitost svojih ukrepov za boj proti kaznivim dejanjem zoper okolje.
2. Statistični podatki iz odstavka 1 vključujejo vsaj naslednje obstoječe podatke o:
- (a) številu kaznivih dejanj, ki so evidentirana in se o njih razsoja v državah članicah;
 - (b) številu zavrženih sodnih zadev, tudi na podlagi izteka zastaralnega roka za zadevno kaznivo dejanje;
 - (c) številu fizičnih oseb, ki so:
 - (i) kazensko preganjane,
 - (ii) obsojene;
 - (d) številu pravnih oseb, ki:
 - (i) so kazensko preganjane,
 - (ii) so obsojene ali katerim je bila izrečena kazenska ali nekazenska sankcija ali ukrep;
 - (e) vrstah in ravneh naloženih sankcij.
3. Države članice zagotovijo, da je najmanj vsaka tri leta objavljen konsolidiran pregled njihovih statistik.
4. Države članice Komisiji vsako leto posredujejo statistične podatke iz odstavka 2 tega člena v standardni obliki iz člena 23.
5. Komisija vsaj vsaka tri leta objavi poročilo, ki temelji na statističnih podatkih, ki jih posredujejo države članice. Poročilo se prvič objavi tri leta po določitvi standardne oblike iz člena 23.

Člen 23

Izvedbena pooblastila

1. Komisija do 21. maja 2027 z izvedbenimi akti določi standardno, lahko dostopno in primerljivo obliko za posredovanje statističnih podatkov iz člena 22(4). Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 24 (2).
2. Standardna oblika za prenos statističnih podatkov vsebuje naslednje elemente:
- (a) klasifikacijo kaznivih dejanj zoper okolje;

- (b) enote za štetje;
- (c) obliko poročanja.

Zagotovi se skupno razumevanje elementov iz prvega pododstavka.

Člen 24

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.
3. Kadar odbor ne poda mnenja, Komisija osnutka izvedbenega akta ne sprejme in se uporabi člen 5(4), tretji pododstavek, Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 25

Ocenjevanje, poročanje in pregled

1. Komisija do 21. maja 2028 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, v katerem oceni, v kolikšni meri so države članice sprejele potrebne ukrepe za uskladitev s to direktivo. Države članice zagotovijo Komisiji vse potrebne informacije za pripravo tega poročila.
2. Komisija do 21. maja 2031 oceni vpliv te direktive in potrebo po posodobitvi seznama kaznivih dejanj zoper okolje iz členov 3 in 4, ter Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo. Države članice zagotovijo Komisiji vse potrebne informacije za pripravo tega poročila, vključno s povzetkom o izvajanju te direktive in ukrepih, sprejetih v skladu s členi 16 do 21, in statističnimi podatki, pri čemer se posebna pozornost nameni čezmejnemu sodelovanju. Kadar je potrebno, to poročilo spremlja zakonodajni predlog.
3. Komisija redno preverja, ali je treba spremeniti kazniva dejanja, zajeta v členu 3(2).

Člen 26

Nadomestitev Direktive 2008/99/ES

Direktiva 2008/99/ES se nadomesti za države članice, za katere je ta direktiva zavezujoča, brez poseganja v obveznosti držav članic glede roka za prenos navedene direktive v nacionalno pravo. Za države članice, za katere je ta direktiva zavezujoča, se sklicevanje na Direktivo 2008/99/ES šteje za sklicevanje na to direktivo. Za države članice, za katere ta direktiva ni zavezujoča, je še naprej zavezujoča Direktiva 2008/99/ES.

Člen 27

Nadomestitev Direktive 2009/123/ES

Direktiva 2009/123/ES se nadomesti za države članice, za katere je ta direktiva zavezujoča, brez poseganja v obveznosti držav članic glede roka za prenos navedene direktive.

V zvezi z državami članicami, za katere je ta direktiva zavezujoča, bi bilo treba sklicevanja na določbe Direktive 2005/35/ES, ki so bile dodane ali nadomeščene z Direktivo 2009/123/ES, razumeti kot sklicevanja na to direktivo.

Za države članice, za katere ta direktiva ni zavezujoča, je še naprej zavezujoča Direktiva 2005/35/ES, kot je bila spremenjena z Direktivo 2009/123/ES.

Člen 28

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 21. maja 2026. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 29

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 30

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Bruslju, 11. aprila 2024

Za Evropski parlament
predsednica
R. METSOLA

Za Svet
predsednica
H. LAHBIB